

A Fővárosi Törvényszék a dr. B G ügyvéd () és a dr. P Z Ügyvédi Iroda () által képviselt ETER-1 Mérnöki és Tanácsadó Kft. (1136 Budapest, Hegedűs Gyula utca 49–51.) I. rendű, a Buda Ügyvédi Iroda (1025 Budapest, Csévi utca 11/A., ügyintéző: dr. G K ügyvéd) által képviselt Schneider Investment Ipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. (2318 Szigetszentmárton, Ráckevei út 1.) II. rendű, a Szabó, Kelemen és Társai Ügyvédi Iroda (1132 Budapest, Váci út 20., ügyintéző: dr. K L A ügyvéd) által képviselt RVI Magyarország Tanácsadó Kft. (1119 Budapest, Fehérvári út 179.) III. rendű, valamint a dr. Ronga Ügyvédi Iroda (8900 Zalaegerszeg, Mártírok útja 69., ügyintéző: dr. Sz A G ügyvéd) által képviselt Aquaplus Kútfürő, Építő és Termál-energetikai Kft. (6762 Sándorfalva, Sövényházi utca 1.) IV. rendű felpereseknek a dr. Szamadó Tamás Bírósági Képviselési Irodavezető által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány utca 5., 1391 Budapest, 62. Pf. 211., hivatkozási szám: Vj-65/2012.) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. évi február hó 16. napján kelt 32.K.30.768/2015/105. számú ítélete ellen az I. rendű felperes által 110., a II. rendű felperes által 109., a III. rendű felperes által 114. és a IV. rendű felperes által 112. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán a 2016. évi augusztus hó 24. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket arra, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön 100.000 (azaz egyszázezer) – 100.000 (azaz egyszázezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak – az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására – az I. rendű felperes 1.328.000 (azaz egymillió-háromszázhuszonnyolcezer) forint, a II. rendű felperes 2.448.000 (azaz kétmillió-négyszáznegyvennyolcezer) forint, a III. rendű felperes 784.000 (hétszáznyolcvannégyezer) forint, míg a IV. rendű felperes 2.500.000 (azaz kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes 2012. november 28. napján versenyfelügyeleti eljárást indított – mások mellett – a felperesekkel szemben a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt, mivel valószínűsíthető volt, hogy a felperesek közbeszerzési eljárások vonatkozásában megállapodtak az I. rendű felperes pályázati nyertessége érdekében; magatartásuk kiterjedt az ajánlati árak egyeztetésére és az ajánlatadói szerepek felosztására. Az alperes vizsgált minden olyan közbeszerzési eljárást, amelyen legalább két eljárás alá vont vállalkozás egy időben, önálló ajánlatadóként, versenytársként vett részt, így a 2011 novemberében Komló Város Önkormányzata és intézményei által a Környezet és Energia Operatív Program (a továbbiakban: KEOP) pályázat keretében napelemes energiatermelés megvalósítása tárgyú beruházás pályázati előkészítésére, projektmenedzsment feladatok ellátására, tervezés és építési beruházás megvalósítására kiírt közbeszerzési eljárásokra (a továbbiakban: komlói tenderek), valamint a 2011 júniusában, decemberében és a 2012. év első negyedévében az Országos Rendőr-főkapitányság, a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a megyei rendőr-főkapitányságok, a Készenléti Rendőrség és a Büntetés-végrehajtási Szervezet Továbbképzési és Rehabilitációs Központja által épületenergetikai korszerűsítésre benyújtandó pályázati dokumentációk összeállítása tárgyában kiírt közbeszerzési eljárásokra (a továbbiakban: rendőrségi tenderek). Az érintett közbeszerzési eljárások egyszerűsített, hirdetmény közzététele nélküli eljárások voltak, amelynek keretében az ajánlatkérő legalább három, előzetesen alkalmasnak talált vállalkozást kért fel ajánlattételre; az esetek többségében csak az eljárás alá vont vállalkozások kaptak felhívást. A versenyfelügyeleti eljárás a Fővárosi Törvényszék 2012. szeptember 3. napján kelt I.Gpk.41.486/2012/2. számú végzése alapján engedélyezett, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 65/A. §-a szerinti előzetes értesítés nélküli helyszíni vizsgálattal (a továbbiakban: rajtaütés, illetve kutatás) indult.

Az alperes a 2014. december 22. napján kelt Vj/65-205/2012. (nem betekinhető), Vj/65-215/2012. (betekinthető) számú határozatában megállapította, hogy a felperesek egyeztették beadási áraikat az egyes közbeszerzési eljárásokon, megsértve a Tpv. 11. §-ában foglalt tilalmat, ezért az I. rendű felperest 16.600.000 forint, a II. rendű felperest 30.600.000 forint, a III. rendű felperest 9.800.000 forint, míg a IV. rendű felperest 76.400.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. Az eljárást egyéb vonatkozásban megszüntette. Határozatában az alperes bemutatta az eljárás megindításának körülményeit, az eljárás alá vont vállalkozásokat, a vizsgált közbeszerzési eljárásokat, az egyes tényállásokhoz kapcsolódó felperesi álláspontokat és a beszerzett bizonyítékokat, valamint az eljárás alá vontak álláspontját; ismertette a versenykorlátozó megállapodások ismérveit, az egységes és folyamatos jogsértés jellemzőit, kritériumait, majd részletesen bemutatta a vizsgált magatartások konkrét jogi értékelését, e körben az egyes bizonyítékok értékelését, és az

eljárás alá vontak felelőségének összegzését. A jogkövetkezmény tekintetében a Tpv. 78. §-a alapján bírság kiszabását tartotta indokoltnak, amelynek során figyelemmel volt a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének 1/2012. Közleményében (a továbbiakban: Bírságközlemény) foglaltakra is. A jogsérelem súlya körében a verseny veszélyeztetettségének megítélésekor valamennyi tender kapcsán figyelembe vette, hogy a jogsértés az árak egyeztetésére irányult, az árverseny dimenzióját érintette, amely a legsúlyosabb versenyjogi jogsértésnek minősül. Az eljárás alá vontak terhére értékelte, hogy a piacfelosztás közbeszerzési eljárásokat érintett, és nemcsak a kiíró érdekei, hanem a közbeszerzési eljárással megvalósítani kívánt érdekek is súlyosan sérültek. Releváns forgalomként a konkrét pályázatok esetében a nyertes ajánlat háromszorosát vette a bírság alapjául. Az eljárás alá vontak jogsértését felróhatónak ítélte, az I. rendű felperes esetében ezen túlmenően azt is figyelembe vette, hogy a jogsértőnek minősített megállapodások létrehozásában aktív, szervező szerepet töltött be. Határozatában indokolta az érintettek által felvetett eljárási kifogásokat is.

A felperesek az alperesi határozat bírósági felülvizsgálata iránt előterjesztett kereseteikben a határozat megváltoztatását, hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését, valamint a bírság összegének mérséklését kérték.

Az I. rendű felperes keresetében hivatkozott a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 121. §-ában szabályozott semmiségre, az eljárási határidő lényeges túllépésére, illetve vitatta az eljárás kezdetének időpontját, amely álláspontja szerint nem 2012. november 28. napja, hanem a helyszíni kutatási engedély iránti kérelemnek a Fővárosi Törvényszéken történő benyújtásának időpontja, azaz 2012. augusztus 27-e, ezért ezen időponttól kell számítani az eljárási határidőket. A helyszíni kutatást engedélyező végzés kapcsán utalt a Tpv. 65/A. § (3) bekezdésének megsértésére is, mivel a bíróság nem az előírt határidőn belül hozta meg érdemi döntését. Sérelmezte továbbá, hogy az alperes a határidő hosszabbításáról szóló végzését a Tpv. 63. §-ában meghatározott kógens eljárási határidőt jelentősen túllépve hozta meg. Álláspontja szerint a versenytanács megsértette a tisztességes ügyintézéshez való ügyféli jogait is. Kifogásolta, hogy 12 nap telt el anélkül, hogy az iratbetekintési lehetőségről tudomással bírt volna. A helyszíni vizsgálatról készített, 2012. november 28., 29. és 30. napjain kelt jegyzőkönyveket tartalmi és formai szempontból is vitatta, mivel ezek álláspontja szerint nem, vagy nem megfelelően tartalmazzák az eljárási cselekményben érintett személy jogaira és kötelelességeire történő figyelmeztetés megtörténtét, az eljárási cselekményben érintett személy, illetve a jegyzőkönyvvezető oldalankénti aláírását a mellékletekre is kiterjedően, úgyszintén a jelenlévőket és a jelenlétük alapjául szolgáló jogalapot. Kifejtette, hogy a jegyzőkönyvek és mellékleteik súlyosan sértik a Tpv. 65/B. § (2) bekezdésének rendelkezéseit, mivel a számítógépek egyedi azonosítói közül egyet sem tartalmaznak. Utalt arra is, hogy büntetőfeljelentést tett ismeretlen személy ellen hivatali visszaélés, közokirat hamisítás és egyéb bűncselekmények miatt, melyre tekintettel az alperesnek az eljárást fel kellett volna függesztenie. Álláspontja szerint az alperes részéről nem nyert bizonyítást a felperesek versenykorlátozó megállapodás tilalmába ütköző magatartása. A komlói tenderek kapcsán azzal érvelt, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a IV. rendű felperes és a saját ajánlatában szereplő, a számítógépéről lemásolt belső e-mail

üzenet mellékletét képező azonos tartalmú felolvasólap oly módon keletkezett, hogy azt ő küldte meg a IV. rendű felperesnek. Egy belső e-mail tartalma nem jelenti azt, hogy az harmadik személy részére megküldésre került. Hivatkozása szerint a 2012. november 30-án készült helyszíni jegyzőkönyv, melynek mellékletét képezi az e-mail, a Ket. rendelkezéseit sérti. A rendőrségi tenderekkel kapcsolatban arra mutatott rá, hogy a bizonyítékok a jogszabálysértő módon jegyzőkönyvben rögzített helyszíni kutatás során kerültek lefoglalásra, ezért azokat figyelmen kívül kellett volna hagyni. Kifejtette, hogy a határozat nem tartalmaz olyan megállapítást, amely arra utalna, hogy bármelyik versenytársa részére adatokat adott volna át. Hivatkozott az alperesi határozat 173-175. pontjaiban foglalt védekezésére, úgyszintén a QUALIKO Bt. (a továbbiakban: Q. Bt.) ügyvezetőjének nyilatkozatára, amely szerint a munkavállalóit azért kereste meg, hogy adatokat szolgáltatassanak neki, és így kedvezőbb ajánlatot tudjon adni az I. rendű felperesnél. Utalása szerint a védett tanú egy esetben sem tudta megerősíteni, hogy a versenytársaival kapcsolatot tartott, részükre adatokat, információkat adott volna át. A bírság kapcsán sérelmezte a 2013. évi árbevételének alapul vételét, mivel az eljárás elhúzódása az alperesnek volt felróható. Sérelmesnek tartotta továbbá, hogy az alperes annak ellenére szabott ki a bírságmaximumhoz közeli bírságot, hogy sem a komlói, sem a rendőrségi tenderekből nem tett szert árbevételre, illetve vele szemben korábban versenyfelügyeleti vizsgálat nem volt folyamatban. Megjegyezte, hogy az iratmásolatokkal egyidejűleg kért elektronikus iratokat tartalmazó CD a mai napig nem lett részére átadva, továbbá a többi eljárás alá vontnál végzett helyszíni kutatásról szóló jegyzőkönyvek másolatait sem kapta meg. Kifogásolta, hogy az alperes olyan helyszínen tartott helyszíni kutatást 2012. november 28-án, amely nem a székhelye vagy a telephelye, és arra vonatkozóan bérleti szerződéssel sem rendelkezett.

A II. rendű felperes keresetében azzal érvelt, hogy az alperes figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy a közbeszerzési eljárások egymástól független, önálló ajánlatkérők által lefolytatott eljárások voltak, ezért az egyes eljárások összevonása jogsértő; esetében csak a Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt pályázattal kapcsolatosan merülhetett fel a jogsértés gyanúja. Utalt arra, hogy a bizonyítékok körében az alperes egy olyan dokumentumot sem ismertetett, amely alátámasztaná, hogy az I. rendű felperes egyeztetett volna vele a beadási árait, illetve hogy tudomása lett volna az I. rendű felperes beadási áraitól. Álláspontja szerint minden alapot nélkülöz az a megállapítás, mely szerint tudomásul vette, hogy az I. rendű felperes által kalkulált ajánlattal vesz részt az adott pályázaton. Vitatta, hogy jogellenes együttműködésre utalna az, hogy a 2012. március 1. és 12. között kapott ajánlattételi felhívásokat továbbította az I. rendű felperesnek, mivel ezek megküldésének időpontjában már kiküldésre kerültek a hiánypótlási felhívások, így azok tartalma mindenki számára ismert volt. Megalapozatlannak tartotta azon állítást is, hogy az ajánlat benyújtására annak érdekében került sor, hogy az I. rendű felperes tendernyertességét támogató ajánlatokkal segítsék, valamint ajánlatát jobb színben tüntessék fel. Sérelmezte, hogy az alperes a hiánypótlástól való tartózkodását jogsértően értékelte, miután gazdasági gyakorlata volt, hogy nem nyújt be hiánypótlást, amennyiben az ajánlata elmarad a többi ajánlattevőtől. Hivatkozása szerint az ajánlattétel időszakában nem rendelkezett teljes mértékű erőforrásaival, illetve más tendereken is indult ezen időszakban. Megjegyezte, hogy a hiánypótlásra való felhívás teljesítése csak lehetőség, így annak elmaradása nem eredményezheti szankció alkalmazásának jogalapját. Állította, hogy az I. rendű felperes által

2012. február 10-én részére is megküldött e-mailben továbbított nyilatkozatmintát piackutatási célzattal küldte. Álláspontja szerint a perbeli esetben vizsgálni kell a közbeszerzési eljárás sajátosságait. Utalt arra, hogy az e-mail megküldésének időpontjában még nem szerezhették tudomást arról, hogy annak küldője a későbbiekben versenytársa lesz, továbbá arról sem, hogy az I. rendű felperes 2010-2012 között több száz pályázat értékelésében vett részt, így a kiírói oldalon való eljárására való következtetés nem volt alaptalan. A bírság körében sérelmezte, hogy az alperes a bírságközlemény szerint a nyertes ajánlat háromszorosának alapulvételével határozta meg a bírság alapját, továbbá hogy figyelmen kívül hagyta a bírságösszeg meghatározása során a törvény szerint megkövetelt feltételeket, és a hátrányára értékelte, hogy az eljárás alá vontakkal szinte egyedüli résztvevője volt a vizsgált közbeszerzési eljárásoknak. Álláspontja szerint jogsértő a közrehatását ugyanolyan mértékben figyelembe venni mint például a II. rendű felperesét. Kifogásolta továbbá, hogy esetében az alperes annak ellenére nem hozott döntést a részletfizetésről, hogy a Ket. 74. § (1) bekezdése a részletfizetésre vonatkozó döntéshozatalt nem kérelemtől teszi függővé; amennyiben annak feltételei fennállnak a döntésre az alperes saját hatáskörben jogosult.

A III. rendű felperes keresetében előadta, hogy az eljárást vele szemben meg kellett volna szüntetni, mivel a tényállás a jogsértés megállapíthatóságához szükséges mértékben nem volt tisztázható. Kiemelte, hogy nem vehető figyelembe a vállalkozás terhére az a bizonyíték, amiből ugyan következhet a versenyellenes összejátszás, de a magatartás tanúsítára van más ésszerű magyarázat is. Érvei szerint az alperes nem bizonyította, hogy az ajánlatok versenyjogi szempontból releváns részeit, az egyes ajánlati árakat az I. rendű felperes adta volna meg, illetve hogy az ajánlatok benyújtását megelőzően a felperesek között egyeztetések történtek. Az I. rendű felperes 2012. március 1-jei levele nem bizonyítja azt, hogy az egyes pályázatok esetében áregyeztetést, árrögzítést alkalmazott volna, mivel ezen e-mail üzenet megküldésére az egyes pályázatok felek általi benyújtását követően került sor. Az e-mail üzenet információkértelme sem minősíthető, mivel nem bizonyítja, hogy a kérdéses információk az I. rendű felperes pályázatainak benyújtását megelőzően kerültek az I. rendű felperes birtokába. Az ügyvezetője, N. R. (a továbbiakban: N. R.) által 2012. március 2-án Gy. M. (a továbbiakban: Gy. M.) részére megküldött SMS üzenet, illetve a közöttük lezajlott telefonbeszélgetés még indirekt módon sem bizonyítják, hogy azok a versenyfelügyeleti eljárás tárgyához kapcsolódnak vagy kapcsolódhatnak, így bizonyító erővel nem bírnak. Álláspontja szerint elképzelhető, hogy a felek az ajánlattételi határidő lejártát követően betekintést engedtek egymásnak a már benyújtásra került ajánlataikba. Utalt arra, hogy az egy megyére vonatkozó pályázatok szükségképpen hasonló árakat tartalmaznak, mivel ugyanazon feladatra vonatkoznak. Hivatkozása szerint a rendőrségi tenderek területén járatlan volt, ezért az azokban jártasabb I. rendű felperes szakmai segítségét kérte. A bírság körében sérelmezte, hogy annak mértéke aránytalan, indokolatlan és eltúlzott; a feltételezett jogsértésből semmilyen előnye nem származott, így a bírságközleménytől való eltérésnek lett volna helye.

A IV. rendű felperes keresetében állította, hogy az I. rendű felperes és közte megállapodás, kölcsönös akarategység nem volt, illetve nem volt céljuk a magatartásuk összehangolása; önmagában az, hogy – más célból – kapcsolatfelvétel történt a cégek között, annak

bizonyítottsága esetén sem szolgálhat elegendő bizonyítékként az összehangolt magatartás megállapítására. A 2011. november 22-i e-mail álláspontja szerint nem alkalmas a feltételezett jogsértés alátámasztására. Előadta, hogy előzetesen árajánlatot kért az általa bevonni kívánt TXL ELECTRIC Kft.-től (a továbbiakban: TXL Kft.), amely 2011. november 22-én árajánlatot küldött részére a komlói pályázatok tekintetében. Munkatársa – az ügyvezető tudta nélkül – telefonon megkereste az I. rendű felperest, és közölte vele a TXL Kft. árajánlatát, amelynek indoka nem az árak egyeztetése, hanem mérnöki kontroll volt. Hivatkozott arra, hogy az I. rendű felperest mint pályázati tanácsadót ismerte és alkalmazta, arról nem volt tudomása, hogy az I. rendű felperes a tanácsadáson kívül más tevékenységet is végez, valamint a kivitelezési munkákban is részt vesz. Állította, hogy a legkörültekintőbb eljárása mellett sem lehetett tudomása arról, hogy az I. rendű felperes azonos piacon, versenytársként lép fel a komlói pályázatokon. A rajtaütés során az I. rendű felperesnél megtalált felolvasólapok több eltérést mutattak az általa beadott felolvasólapokhoz képest; eltért a keltezés helye, ideje, a cég e-mail elérhetősége, a betűméret, a fax számnál a szóköz távolság, a szövegrészek közötti térközök, valamint a pecsét és az aláírás. Hivatkozása szerint belső vizsgálata elektronikus kommunikációt a pályázat időszakában az I. rendű felperessel nem tárt fel; az általa beadott felolvasólapok nem a gépén készültek, az I. rendű felperes részére továbbításra nem kerültek, továbbá azokat ő sem az I. rendű felperestől kapta. Az I. rendű felperesnél fellelt felolvasólapokat alappal feltehetően az I. rendű felperes készítette, és azok nem tőle kerültek az I. rendű felpereshez. Az I. rendű felperesnél talált, az ő adatait is tartalmazó listával kapcsolatban előadta, hogy nincs tudomása arról, hogy a listát ki, mikor és milyen célból készítette; annak létét nem lehet a terhére értékelni vagy bizonyítékként kezelni, a listát a védett tanú sem ismerte. Álláspontja szerint az a körülmény, hogy nem teljesítette az ajánlat hiányosságait nem jelenti azt, hogy az I. rendű felperessel közös stratégiáról, összehangolt magatartásról lenne szó. Utalt arra, hogy a komlói projekt kapcsán az I. rendű felperes és a Komlói Város Önkormányzata között létrejött megbízási szerződés nem lépett hatályba, így tevékenységet nem végzett, díjat nem kapott. Érvelése szerint az eljárás során ésszerű magyarázat adott azzal, hogy az idő rövidsége miatt a tanácsadás kérésére és a válaszadásra telefonon került sor. Vitatta, hogy képviselőjének nyilatkozatai között ellentmondás lenne; a határozat nem veszi figyelembe azt a nyilvánvaló tény, hogy az ügyvezető két nyilatkozata között a társaság belső vizsgálatot folytatott le, és annak eredményeként jutott ügyvezetője, Gy Z. (a továbbiakban: GY. Z.) az alperes elé tárt információ birtokába. Vitatta azt a határozati megállapítást, mely szerint a tanácsadó kapcsolat korábbi és egyszeri volt, miután az általa csatolt keretszerződés, valamint az engedékenységi kérelemhez csatolt okiratok bizonyítják az I. rendű felperessel fennállt rendszeres tanácsadói kapcsolatát. A bíróság kiszabás körében kifogásolta, hogy a felróhatóság tekintetében magatartását az alperes az I. rendű felperessel azonos súlyúnak értékelte; a bíróság mértékét méltánytalannak és eltúlzottnak tartotta. Álláspontja szerint legfeljebb gondatlanul járhatott el az információk kezelése során, míg az I. rendű felperes az általa más célból megküldött adatokat tisztességtelenül használta fel. Hivatkozott arra, hogy mindvégig együttműködött a versenyhatósággal, képviselője belső vizsgálatot is lefolytatott abból a célból, hogy felderítse az alperes munkáját segítő tényeket. Független számítástechnikai céggel vizsgáltatta át a számítógépes rendszerét, és a kapott eredményt közölte az alperessel, ezzel is hozzájárulva a tényfeltáráshoz. Előadta, hogy az engedékenységi kérelmében tájékoztatta

az alperest, hogy a beadási árak feltehetőleg tőle kerültek az I. rendű felpereshez, illetve sérelmezte, hogy az alperes a mérlegelése során nem vette kellő súllyal figyelembe együttműködésének tényét.

Az alperes ellenkérelmében a határozatban foglalt álláspontját fenntartva a keresetek elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a felperesek kereseteit elutasította. Mindenekelőtt rögzítette, hogy a hivatalból indítható versenyfelügyeleti eljárás a Tpv. 70. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatot elrendelő végzés meghozatalának napján indul, a Tpv. 65/A. § (6) bekezdése pedig előírja, hogy a versenyfelügyeleti eljárást legkésőbb a helyszíni kutatás megkezdésével egy időben meg kell indítani. A helyszíni kutatást engedélyező végzést a Fővárosi Törvényszék határidőben hozta meg, mivel az alperes kérelme 2012. augusztus 29. napján érkezett a bíróságra, amelynek elbírálására rendelkezésre álló 72 óra szombati napon járt volna le, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 103. § (4) bekezdése azonban előírja, hogy ez esetben a határidő csak a munkaszüneti napot követő legközelebbi munkanapon jár le, melyre figyelemmel a bíróság 2012. szeptember 3-án meghozott végzése jogszerű.

Az eljárási határidő túllépésével összefüggésben kiemelte, hogy önmagában a közigazgatási szerv mulasztása nem lehet ok arra, hogy a jogi normák betartatlanul maradjanak, vagy hogy a jogsértések jogkövetkezményei alól a jogsértők mentesüljenek. Az elintézési határidőt előíró rendelkezéshez a jogalkotó semmilyen jogkövetkezményt nem fűz; elmulasztása nem szünteti meg az alperes eljárási és döntéshozatali kötelezettségét, és nem alapozza meg a jogszerű határozat hatályon kívül helyezését. A határidő több mint két évvel való túllépése eljárási szabálysértésnek minősül, azonban az nem volt kihatással a döntés érdemére. Az eljárási határidő meghosszabbítással kapcsolatban megállapította, hogy az azt elrendelő, 2013. augusztus 1-jén kelt Vj/65-103/2012. számú végzés tartalmazta, hogy az eljárási határidő 2013. augusztus 18. napján telik le, azaz a határidő meghosszabbítását elrendelő végzés meghozatalát követő időpontban, melyre tekintettel nem valósult meg az alperes részéről jogszabálysértés.

Megállapította, hogy az I. rendű felperes iratbetekintési és védekezési joga nem sérült, mivel a tárgyalás előtt nem tekintett be az iratokba, kérelmét csak a tárgyalás megtartását követően terjesztette elő, mely körülmény azonban nem akadályozta a jogainak gyakorlását, mivel az eljárás irataiba a Tpv. 55. §-a szerinti rendben betekinthezett. Az I. rendű felperes egyebekben nem jelölt meg olyan, általa törvényesen megismerhető iratot, amelynek betekintését a versenyhatóság korlátozta volna. Rámutatott arra, hogy a tisztességes ügyintézés körében az I. rendű felperes jogai nem sérültek, az alperes kétszer is meghosszabbította számára az előzetes álláspontra tehető észrevételek benyújtására vonatkozó határidőt, továbbá az I. rendű felperes az iratmásolatokat is megkapta. Hangsúlyozta, hogy 2014. szeptember 16-án a jogi képviselővel eljáró I. rendű felperes nem kifogásolta az átadott iratok mennyiségét és az átadás-átvétel módját; a helyszínen nem győződött meg arról, hogy valamennyi, általa kért iratmásolat kiadásra került-e. Minden kétséget kizáróan nem bizonyított, hogy az I. rendű felperes az alperestől kért iratokat ne kapta volna meg, továbbá nem állapítható meg, hogy az alperes bármilyen módon is

akadályozta volna az iratbetekintési és másolatkészítési jogot.

Kiemelte, hogy az I. rendű felperes által vitatott jegyzőkönyvekből megállapítható, hogy azok oldalanként tartalmazzák az eljárási cselekményben érintett személyek, az I. rendű felperes ügyvezetőjének, valamint az alperes vizsgálóinak aláírását, a mellékletek aláírásának hiánya pedig nem valósított meg eljárási jogszabálysértést, tekintettel arra, hogy a Ket. és a Tpvt. sem ír elő ilyen kötelezettséget. A számítógépek és laptopok az azonosításhoz szükséges módon (leltári szám, sorozatszám, mobiltelefon azonosító) rögzítésre kerültek, és nincs értékelhető jelentősége annak, hogy a titkársági gép nem PC, hanem laptop, hiszen a gép beazonosítható volt. Súlytalannak ítélte azon I. rendű felperesi hivatkozást, mely szerint a 2012. november 29-én készült jegyzőkönyvet az I. rendű felperes ügyvezetője a helyszínen nem írta alá, mivel a 2015. február 3-án kelt Vj/65-220/2012. számú megkeresésében kérte az általa, a helyszínen aláírt jegyzőkönyv részére történő átadását. Nem érte az I. rendű felperest jogsérelem azáltal, hogy a 29-ei jegyzőkönyvet a meghallgatása alkalmával 2012. december 10-én is aláírta, mivel annak tartalmáról megelőzőleg kétség kívül tudomással bírt, és kifogást csak a 30-ai jegyzőkönyvben emelt, akkor is csak a jegyzőkönyvben foglalt adatokra vonatkozóan. Megállapította, hogy mindhárom jegyzőkönyv megfelelt a törvényi követelményeknek, azok tartalmazzák az eljárási cselekményeknél jelenlévők, valamint a cselekménnyel érintettek személyét, a jogalap megjelölését, a jogokról és a kötelezettségekről való tájékoztatást, valamint a jelenlévő személyek aláírását. A jegyzőkönyvek az előírásoknak megfelelően és elégséges módon tartalmazzák az egyedi azonosításra szolgáló adatokat, a lemásolt adatok, iratok jellegét, valamint a másolat azonosíthatóságát, úgyszintén az adatok változatlanlanságának utólagos ellenőrzését lehetővé tevő egyéb szükséges adatokat is.

Hangsúlyozta, hogy a helyszíni vizsgálatot engedélyező bírói végzés alapján az alperes rajtaütése valamennyi, az I. rendű felperes által érintett helyiségre és területre kiterjedhetett, függetlenül attól, hogy a felperesnek arra vonatkozóan volt-e bármilyen jogcíme.

Rámutatott arra, hogy a III. felperesnél, valamint a perben nem álló EUROLARES Kft.-nél (a továbbiakban: E. Kft.) felvett jegyzőkönyvekkel összefüggésben csak az érintett társaságok tehetek volna kifogást, az I. rendű felperes, közvetlen érintettség hiányában, nem.

Rögzítette, hogy a per folyamán tartott tárgyaláson a felekkel együtt megtekintette a Vj/65-205/2012. számú, nem betekintheső határozatot, amelyen mindhárom versenytanács tag aláírása szerepelt. Az aláírás tényét a felek a tárgyaláson nem vitatták, azzal kapcsolatban az I. rendű felperesnek észrevétele, kifogása nem volt, ezért nem foghatott helyt a felperes semmisségi okra történő hivatkozása, mivel az alperes nem betekintheső határozata a törvényi követelményeknek megfelelt, az I. rendű felperes által kézhez kapott betekintheső változatú határozati példány pedig eleget tett a hiteles kiadmányozásra vonatkozó jogszabályi követelményeknek. Kiemelte, hogy a Tpvt. nem tartalmaz kifejezett előírást az eljáró versenytanács tagok eljárására, külön határozathozatali rendre, és a Ket.-ből sem vezethető le, hogy a versenytanácsnak a tanácskozásairól jegyzőkönyvet vagy feljegyzést kellene készítenie. Nem bizonyított azon I. rendű felperesi hivatkozás, mely szerint 2014. december 22. napján a határozatot a versenytanács tagjai nem együttes ülésükön, illetve nem is azon a

napon hozták meg. Hangsúlyozta, hogy a versenytanácsstagok nem minősülnek „testületi szervnek”, határozathozataluk nem igényel formális testületi ülést, így annak hiánya sem teszi semmissé a döntésüket.

A II. rendű felperes 2015. december 8. napján tartott tárgyaláson előadott, míg a IV. rendű felperes 2016. február 16. napján bíróságra érkezett beadványában hivatkozott eljárási szabálysértésekkel kapcsolatban a Pp. 335/A. § (1) bekezdése alapján rámutatott arra, hogy mivel sem a II., sem a IV. rendű felperes a keresetében eljárási szabálysértésre nem hivatkozott, e kereseti kérelmek tiltott keresetváltoztatásnak minősültek, tekintettel arra, hogy keresetváltoztatásra közigazgatási perben csak az első tárgyalásig van lehetőség.

Megállapította, hogy az alperes a jogszerűen megszerzett és felhasználható bizonyítékokat (az e-maileket mint korabeli időbeli bizonyítékokat) az egyéb bizonyítékokkal (SMS, telefonbeszélgetés, védett tanú nyilatkozata) egybevetve, egyenként és a maguk összességében a vizsgálata során jogszerűen vette alapul. Az alperes az eljárás alá vontak nyilatkozatait, a meghallgatottak előadásait, valamint a beszerzett bizonyítékokat összevetve és azokat értékelve állapította meg, hogy a felperesek között megvalósult együttműködés a tilalom alól nem mentesülő legsúlyosabb versenykorlátozásnak minősül. A perbeli esetben véletlen, spontán, a piac nyomása által kikényszerített jogszerű párhuzamos magatartás nem jöhetett szóba, mivel a jogszerű magatartás kizár minden olyan kapcsolatfelvételt a piaci szereplők között, ahol a felek a követendő piaci magatartásukat egymás tudomására hozzák. A felperesek nem vitatták, hogy kapcsolatban álltak egymással, ezt valamennyi közbeszerzési tender kapcsán az egyes érintett felek közötti e-mailezés egyértelműen alátámasztotta, melyet az esetleges passzív magatartás tanúsítása sem tette kétségessé. Az alperes a döntését a bizonyítási anyag jogszerű mérlegelésével hozta meg; az ennek eredményeként kialakított jogi álláspontját részletes okfejtéssel támasztotta alá a tekintetben, hogy a felperesek a komlói, illetve a rendőrségi közbeszerzésekkel (tenderekkel) kapcsolatban egyeztették az áraikat.

A komlói tenderek kapcsán az alperes rajtaütés során az I. rendű felperes „titkársági” számítógépén feltárt egy 2011. augusztus 17. napján készült listát, amelynek szerzője az I. rendű felperes volt, és tíz vállalkozás, köztük a II., III. és a IV. rendű felperesek szerepeltek azonos sorrendben. Az I. rendű felperes valamennyi komlói projekt tekintetében kapott ajánlattételi felhívást, és mindegyikre nyújtott is be olyan ajánlatot, amely tekintetében nem volt szükség további hiánypótlásra. Az ajánlattételre felhívott többi vállalkozás ellenben nem nyújtott be ajánlatot vagy hiányos ajánlatot nyújtott be; a hiánypótlási felhívásnak egyik vállalkozás sem tett eleget, ezért az ajánlatkérők érvénytelenné nyilvánították a versenytársak ajánlatait. A komlói tenderekkel összefüggésben az alperes elemezte és értékelte a 2011. november 22-i e-mail tartalmát, amelyre más ésszerű magyarázat, mint az ajánlatok (árak) egyeztetése nem volt. Az I. rendű felperes telephelyén 2012. november 30. napján megtartott rajtaütés során talált, 2011. november 22-én Sz. É. (a továbbiakban: Sz. É.) által T. T. (a továbbiakban: T. T.) küldött belső e-mail mellékleteként csatolt két felolvasólapon ajánlattevőként a IV. rendű felperes neve szerepelt; keltezése Budapest, 2011. november”, azaz a helyszín az I. rendű felperes székhelye volt, nem a IV. rendű felperesé, továbbá a dátum nem volt kitöltve. Mindkét felolvasólapon üres

pontozott sor jelezte az aláírás helyét. Az I. rendű felperes belső levelezésében szereplő egyik felolvasólapon a komlói Közösségek Háza esetében a IV. rendű felperes neve, székhelye, telefon és fax száma után az I. rendű felperes elérhetősége szerepelt, nem az ajánlattevőként szereplő IV. rendű felperes e-mail címe. Helyesnek ítélte azt az alperesi megállapítást, mely szerint az I. rendű felperes belső e-mail mellékletében és a IV. rendű felperes ajánlatában szereplő felolvasólapok tartalmi és formai szempontból egyezést mutattak. Az érintettek képviselői ellentmondásosan nyilatkoztak, Gy Z (a továbbiakban: Gy. Z.), a IV. rendű felperes képviselője nem ismerte az e-mailt, elmondása szerint nem tárgyalt az I. rendű felperessel, kollégáit sem utasította erre, míg az I. rendű felperes képviselője kizártnak tartotta, hogy az e-mail és mellékletei az ő cégétől származnának.

A rendőrségi tenderekkel kapcsolatban rögzítette, hogy az ORFK 2011. június 3. napján 5 rendőrségi objektum vonatkozásában hívta fel ajánlattételre az I. és III. rendű felpereseket, a Q. Bt.-t, valamint az eljárás alá nem vont ANPAST Kft.-t; a kiírt pályázat alapján az ajánlatkérő az összességében legkedvezőbb ajánlatot tevőt nyilvánította nyertessé. 2011. június 17-én Sz. É. ORFK tárgyú e-mailt küldött a Q. Bt. üzletvezetésre jogosult tagjának, K L (a továbbiakban: K. L.); a levél a beadással, és annak menetével kapcsolatosan konkrét instrukciókat („csatoltan küldöm... a felolvasólapot kitöltve, neked csak a cég adatait kell ráírni”), ajánlattételi határidőt („2011.június 20. 10 óra”) és beadási helyszínt tartalmazott, mellékletként egy táblázat és egy felolvasólap csatolásával. A kiírásra az I. rendű felperes és a Q. Bt. is ajánlatot adott be 2011. június 17-én, azonban a Q. Bt. ajánlata hiányos volt, a hiánypótlásnak pedig nem tett eleget, ezért ajánlatát érvénytelenné nyilvánították, így érvényes ajánlata csak az I. rendű felperesnek volt. Egyetértett az alperessel abban, hogy a Q. Bt. által benyújtott felolvasólapon szereplő nettó árak megegyeztek az e-mail mellékleteiben szereplő adatokkal, továbbá egyezett az 5 ORFK objektum, valamint a nettó értékek megjelölése is. A cégek képviselőinek nyilatkozata ez esetben is ellentmondásos volt; K. L. nem emlékezett az e-mailre, Gy. M. kizártnak tartotta az e-mail elküldését, míg az 1. számú védett tanú nem tudta, hogy ki írta az e-mailt. Megállapította, hogy az I. rendű felperes 2011. június 9-én e-mailt küldött a III. rendű felperes tulajdonosa és ügyvezetője, N R (a továbbiakban: N. R.) részére, amely annak tartalma alapján Gy. M. utasítására íródott („Gy. M. megbízása alapján csatoltan küldöm... a mellékelt táblázatot”). A táblázat a pályázati kiírás mellékletében szereplő épületeket és feladatokat tartalmazta a kiírásban szereplő súlyszámokkal, és formailag megegyezett a Q. Bt. részére küldött táblázattal. A III. rendű felperes nem adott be ajánlatot, N. R. az e-mail kapcsán nem emlékezett az e-mailre, a táblázatban szereplő számokra és arra, hogy miért küldték meg a számára, míg Gy. M. ez esetben is kizártnak tartotta, hogy ő, vagy munkatársa ilyen tartalmú e-mailt küldött volna. Az 1. számú védett tanú nem ismerte a III. rendű felperest, és nem tudta, hogy ki használhatta Sz. É. számítógépét.

A megyei tenderek kapcsán rámutatott arra, hogy az I. rendű felperes a megyei rendőrfőkapitányságok ajánlati felhívásainak megküldése előtt, 2012. február 10-én e-mailt küldött a II. és III. rendű felpereseknek, valamint az E. Kft. és a Q. Bt. részére, amelyben piackutatás céljából egy nyilatkozat kitöltésére, és annak az ORFK részére való visszaküldésre kérte őket. Az ORFK a nyilatkozatok alapján belső átiratban javasolta meghívásra az I., II. és III. rendű felpereseket, illetve az E. Kft.-t. A II. és III. rendű

felperesek képviselői nem emlékeztek az e-mailre, az E. Kft. képviselője, F T (a továbbiakban: F. T.) nem tudta, hogy miért kapták azt az I. rendű felperestől, míg K. L. nem válaszolt rá, tekintettel az I. rendű felperessel kapcsolatos korábbi elszámolási vitájára. Az 1. számú védett tanú nem tudta, hogy ki és milyen célból küldte az e-mailt. 2012. március 1-jén az I. rendű felperes e-mailt írt a III. rendű felperesnek, amelyben egy telefonbeszélgetésre hivatkozva N. R. számára olyan ajánlati dokumentumokat küldenek meg, amelyek több megyei rendőr-főkapitányság energetikai pályázatára készültek, és amelyeket a III. rendű felperes már benyújtott („...küldöm Önnek az eddig benyújtott ajánlatokat”, „Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Fejér, Komárom-Esztergom”). A megküldött e-mail melléklete több felolvasólapot, beárazott kereskedelmi ajánlatot és ajánlattevői nyilatkozatot tartalmazott, amelyeket a III. rendű felperes nevére töltöttek ki. A mellékletek szerzője az I. rendű felperes mint felhasználó volt; a dokumentációk formai és tartalmi egyezőséget mutattak a III. rendű felperes által a pályázatra benyújtott dokumentumokkal. N. R. az egyezőségre nem tudott érdemi választ adni, sem e-mailre, sem telefonbeszélgetésre nem emlékezett, Gy. M. nem tudott az e-mailről, és kizártnak tartotta, hogy a levelet bármelyik munkatársa küldte, míg az 1. számú védett tanú nem ismerte az e-mailt. 2012. március 2-án N. R. „Nem lesz gond ebből a sok hasonló eredményből?” szöveggel rövid szöveges üzenetet küldött GY. M.-nek. Ezt követően, a híváslista alapján megállapíthatóan, GY. M. felhívta N. R.-ot és beszélt vele. N. R. nem emlékezett, hogy milyen célból írta az SMS-t; GY. M. szerint nem az ő telefonjából származnak az üzenetek, és nem tudta kié a mobiltelefon, de elismerte, hogy N. R. szóban kérdezett tőle a tárgyban egy előadáson. 2012. március hónap első hetében a II. rendű felperes átküldte valamennyi, általa megkapott rendőrségi ajánlattételi felhívást az I. rendű felperes számára. A II. rendű felperes tulajdonosa és képviselője, S Zs nem emlékezett a levelekre, nem tudta megmondani, hogy miért, illetve ki küldte azokat. A II. rendű felperes tulajdonosa, S I emlékezete szerint „...félreértés folytán mindenki úgy kezelte az ügyet, hogy az I. rendű felperes az ORFK megbízásából jár el. Mintha az I. rendű felperes lett volna megbízva a lebonyolítással...”. Az 1. számú védett tanú nem tudta, hogy a II. rendű felperes miért küldte az e-maileket az I. rendű felperesnek.

Megítélése szerint a bizonyítékok (az elektronikus levelek, SMS, telefonbeszélgetés, valamint az egyéb bizonyítékok) alapján feltárt tények és az érdekelt vállalkozások későbbiekben tanúsított magatartása egy meghatározott logikai láncolat mentén együttesen igazolták a versenyjogsértés jogszerű megállapítását. A felek közötti kapcsolatfelvétel célja az volt, hogy az érintettek a közbeszerzési eljárásokban a versenynyomást csökkentsék, meghatározzák az áraikat, valamint áراikkal az I. rendű felperes ajánlatát támogassák.

Lefektette, hogy a komlói tenderek kapcsán nincs más ésszerű magyarázat, mint a vállalkozások ajánlatainak egyeztetése. Nem fogadható el a IV. rendű felperes védekezése, mely szerint az általa kapott alvállalkozói ajánlatot küldte meg az I. rendű felperesnek, mivel azt az arra vonatkozó dokumentumok (e-mail, válaszlevél, számla kiállítás, teljesítésigazolás) nem támasztották alá, továbbá ellentmondás lelhető fel az I. és a IV. rendű felperes vezetőinek nyilatkozatai között. Az e-mail, a pályázat adatai és a ténylegesen megkötött szerződés alapján arra a következtetésre jutott, hogy az I. és a IV. rendű felperesek egyeztették az ajánlati áraikat oly módon, hogy az I. rendű felperes a saját beadási árainak ismeretében elkészítette a IV. rendű felperes ajánlatát képező dokumentumok tervezetét, a IV. rendű felperes pedig az I. rendű felperestől kapott dokumentumokat kisebb

formai változtatásokat követően saját ajánlatának részeként csatolta. Helyesnek fogadta el azt az alperesi megállapítást, mely szerint a jogsértés abban az esetben is megvalósult, ha a IV. rendű felperes juttatta el saját ajánlatának egyes részeit, köztük az árakat az I. rendű felperes részére, mert ez esetben is megállapítható a versenytársak közötti, árákról történő informálás. Az I. rendű felperes belső levelezésén keresztül megküldött e-mail azt bizonyítja, hogy a IV. rendű felperes ajánlatában lévő, a komlói tenderek vonatkozásában adott árak már a pályázat bontását megelőzően ismertek voltak az I. rendű felperes előtt, aki így a saját árait annak ismeretében alakíthatta ki.

Hangsúlyozta, hogy a jogszerű magatartás kizár minden olyan kapcsolatfelvételt a piaci szereplők között, ahol a felek a piaci magatartásukat egymás tudomására hozzák, ezért az ajánlataik benyújtása előtt nem kommunikálhatnak egymással az ajánlataik tartalmáról, azonban a 2011. november 22-én megküldött e-mail ennek ellenkezőjét, az érintettek közötti kommunikációt bizonyítja. Utalt arra, hogy a Tpv. nemcsak a tényleges versenykorlátozó hatással bíró megállapodásokat és összehangolt magatartásokat tiltja, hanem az ilyen célra irányuló, vagy potenciálisan ilyen hatással járó jogsértéseket is, ezért nincs jelentősége annak, hogy a nyertessel megkötött szerződés nem lépett hatályba és nem valósult meg.

Rögzítette, hogy az alperes a rendőrségi tenderek kapcsán is helyes következtetést vont le azáltal, hogy az ORFK 2011. júniusi pályázata kapcsán megállapította, a 2011. június 17-én küldött e-mailben szereplő táblázat és felolvasólap közvetlenül bizonyítja az I. rendű felperes és a Q. Bt. közötti, beadási határidő előtt történt, beadási árákról való kommunikációt; az e-mail tartalma alapján az I. rendű felperes határozta meg a Q. Bt. ajánlati árait, illetve részletes instrukciókat is adott a beadás helyére és idejére nézve. A Q. Bt. 2011. június 17-én benyújtotta ajánlatát, amelyben az I. rendű felperes által átküldött felolvasólapon szereplő árakkal azonos árakat tüntetett fel. Az e-mail szövegében a „neked csak a cég adatait kell ráírni” fordulatból következően a küldő nem azt várta, hogy a számokat módosítani fogják, hanem azt, hogy a megküldött anyagot fogja a Q. Bt. benyújtani. Az első melléklet első sorában a „QUALIKO” megnevezés szerepelt, ami egyértelműen nem arra utalt, hogy az I. rendű felperes által beadott részszerzőpontokat és súlyszámokat tartalmazza a dokumentum. Az alperes ez esetben is helyesen vonta le következtetését, mely szerint az e-mail és a Q. Bt. pályázaton tanúsított magatartása az I. rendű felperes és a Q. Bt. ajánlati feltételeinek, a beadási áraknak az egyeztetését célozta.

Rögzítette, hogy a megyei tenderekkel összefüggésben kiírt pályázatok esetében úgyszintén megállapítható az érintettek áregyeztetése; az I. rendű felperes és a II., III. rendű felperesek, valamint az E. Kft. egyeztették árakat oly módon, hogy tudomásul vették, az I. rendű felperes által kalkulált ajánlattal vesznek részt az adott pályázaton. Az I. rendű felperes előzetesen megállapodott a másik három vállalkozással abban, hogy azok az I. rendű felperesénél magasabb árat tartalmazó ajánlatokat adnak be, ezáltal a kiíró számára előnyösebb színben feltüntetve az I. rendű felperest. A vállalkozások pályázati anyagait az I. rendű felperes készítette el; ezt a pályázati anyagok tartalmi és formai jegyei támasztottak alá. Az együttműködés további bizonyítéka volt az ajánlatok I. rendű felperes általi előkészítése, melynek körében a GY. M. által N. R. részére írt 2012. március 2-án kelt e-mail, N. R. SMS válasza, valamint a kettejük közötti telefonbeszélgetés közvetlen bizonyítékai az egyeztetés tényének. Az I. és II. rendű felperesek esetében az ajánlatok

tartalmi és a formai egyezősége egyértelműen megállapítható volt, továbbá az is a jogellenes együttműködést támasztotta alá, hogy a II. rendű felperes 2012. március 1. és 12. között valamennyi általa kapott ajánlattételi felhívást azonnal továbbította az I. rendű felperes részére.

A felperesek a feltárt e-mail-ek tartalmi és formai egyezőségét egyik tender esetében sem cáfolták meg, ahogyan az alperes párhuzamos magatartás kizártságára adott értékelését sem tudták megdönteni. Kétséget kizáróan nem bizonyított továbbá az sem, hogy a felperesek az elkövetett cselekményektől elhatárolódtak volna.

Az alperes a koherens bizonyítékokat minden érintett tender esetében logikai láncra felfűzve értékelte, és abból következetesen levezette valamennyi esetben a jogsértés megállapíthatóságát, nevezetesen, hogy a felek magatartása az ajánlati árak egyeztetésére, és az ajánlatadói szerepek felosztására irányult. Az egységes cél érdekében folytatott versenykorlátozó összehangolt magatartás megállapíthatóságát nem zárta ki, hogy az egyes vállalkozások nem minden közbeszerzéssel voltak érintve, amennyiben a különböző magatartások bizonyítottan azonos célt szolgáltak, és ezen okból egymással összefüggtek.

Lefektette, hogy a jogsértés szempontjából közömbös a résztvevők tudatossága, mivel ilyen tényállási elemet a Tpv. 11. §-a nem tartalmaz; nincs értékelhető jelentősége ezért azon érvelésnek, hogy a közbeszerzési eljárást megelőzően piacfelmérés céljából megküldött e-mailt követően miként járt el az érintett a hiánypótlásra felhívást követően, továbbá hogy csak adminisztratív segítségnyújtás történt. Azon hivatkozás sem releváns, hogy a felek az ajánlattételi határidőt követően betekintést engedtek egymás ajánlatába, és az sem bír jelentőséggel, hogy szándékuk volt-e a verseny korlátozása vagy sem. Rámutatott arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a felek esetleges passzív magatartása sem mentesít a jogsértés megállapítása alól; egyértelmű elhatárolódás hiányában már pusztán a kapcsolatfelvétel, az e-mail-ek felek közötti küldése és fogadása is kifejezi a többiekkel való együttműködést, a jogsértésben való részvételt.

A bizonyítékok körében nem tartotta indokoltnak az I. rendű felperes által a SIM kártya vonatkozásában felajánlott bizonyítást, miután megítélése szerint nem volt jelentősége annak, hogy ki a kártya tulajdonosa. Az alperesi határozat a hírközlési adatszolgáltató közlésére utalással tényként állapította meg, hogy a telefonban található SIM kártyához tartozó hívószám előfizetője az I. rendű felperes.

Mellőzte továbbá a Q. Bt. ügyvezetője, K. L. tanúkenti meghallgatást is, tekintettel arra, hogy a versenyfelügyeleti eljárásban a tanú meghallgatásra került, és a perben nem volt várható olyan, korábban figyelembe nem vett tény, amely az I. rendű felperes felelősségét érdemben befolyásolni tudta volna.

Dr. L. Zs. (a továbbiakban: dr. L. Zs.) perben csatolt és 2015. május 7. napján kelt nyilatkozatát az I. rendű felperessel való közvetlen érintettsége (munkavállaló) okán nem tartotta elfogulatlanak, melyre figyelemmel azt a jogsértés megítélése körében minden kétséget kizáró és meggyőző bizonyítékként értékelni nem tudta; az abban foglaltakat egyebekben a rajtaütési jegyzőkönyv tartalmának megcáfolására nem tartotta alkalmasnak.

Kiemelte, hogy a jogsértés megítélését, megállapítását az alperesnek a Tpv. rendelkezéseire figyelemmel kellett elvégeznie, a Kbt.-re való hivatkozás csak annyiban releváns, amennyiben a feltárt jogsértés közbeszerzéssel összefüggésben valósult meg; ezen

túlmenően az alperesnek nem kellett vizsgálata tárgyává tennie a közbeszerzési eljárásra vonatkozó anyagi jogi normák érvényesülését.

A bíróság körében hangsúlyozta, hogy az alperes a Tpvt. 78. §-a szerinti mérlegelésnél irányadó körülményeket számba vette, azokat határozatában kimerítően részletezte. A felperesek magatartása a legsúlyosabb versenyjogi jogsértésnek minősül, mivel a verseny árdimenzióját érinti, a jogsértések az árak egyeztetésére irányultak. Az alperes egységesen figyelembe vette, hogy a felperesek szinte egyedüli résztvevői voltak az érintett közbeszerzési eljárásoknak, úgyszintén azt is, hogy a versenykorlátozó magatartások közpénzek felhasználásához kapcsolódtak. Figyelemmel volt arra is, hogy a kartell célja megvalósult, az egyes tendereken az I. rendű felperes nyert, ahogyan arra is kitért, hogy a megállapodások létrehozásában az I. rendű felperes aktív szerepet játszott, amit esetében további súlyosító körülménynek értékelt. Ezen körülményekre figyelemmel a bíróság összegének meghatározásánál irreleváns az az I. rendű felperesi érvelés, hogy nem tett szert árbevételre. Határozatában az alperes arról is számot adott, hogy a IV. rendű felperes kivételével a többi felperes nem tanúsított tevőleges jóvátételt, illetve olyan fokú együttműködést, amelyet enyhítő körülményként tudott volna figyelembe venni.

Megállapította, hogy az alperes mérlegelése a Tpvt. 78. §-ában írtaknak megfelelt, a jogsérelem mérlegelésének keretében a verseny veszélyeztetettségét és a jogsértés piaci hatását, az egyes szereplők magatartásának megítélését helyesen vette számba, mérlegelése a Pp. 339/B. §-ában megfogalmazott követelményeknek megfelelt. Megalapozatlannak ítélte az egyes felperesek jogsértésben betöltött szerepét illető kifogásokat, az eltérő mérlegelésre történő hivatkozást. Szintén nem tartotta elfogadhatónak a II. rendű felperesnek a többi felperessel szemben kiszabott bírság összegére vonatkozó hivatkozását, mivel az egyik pertársnak a másik pertárral szemben kiszabott bírság összegének vitatására nincsen keresetjogi joga. Álláspontja szerint a felperesek terhére kirótt bírság mértéke nem tekinthető eltúlzottnak, az a kartell súlyosságához igazodik, azzal arányban áll, és megfelel a törvényes speciál- és generálpreventív céloknak.

A II. rendű felperes részletfizetés engedélyezésével kapcsolatos kifogását illetően rámutatott arra, hogy a Ket. 74. §-ában foglaltak értelmében a hatóság arra irányuló kérelem alapján dönthet a részletfizetés engedélyezéséről, azaz csak akkor, ha a kérelmező annak törvényi feltételeit a kérelmével egyidejűleg igazolja. A törvényhely a kérelem szót valóban nem tartalmazza, azonban a jogintézmény céljából következik, hogy amennyiben a kötelezés egy összegben történő teljesítése az érintettnek nehézséget okoz, a hatóság részletekben való teljesítést is megállapíthat. A versenyhatóságnak nem kötelezettsége, hogy tudomással bírjon az egyes eljárás alá vontak teljesítési képességéről, az érintett érdeke, hogy amennyiben a körülményei nem teszik lehetővé a várható bírság egyösszegű megfizetését, úgy annak részletekben történő megfizetését kérelmezze. A II. rendű felperes azonban kérelemmel nem élt, a kérelem előterjesztésének hiánya pedig nem róható az alperes terhére, és nem teszi jogszabálysértővé az alperes egyébként jogszerű határozatát.

Mellőzte az I. rendű felperes további bizonyítási indítványait mivel azokat jelentős késsedelemmel, nem a keresetével egyidejűleg, illetve legkésőbb az első tárgyaláson terjesztette elő, valamint azokat szükségtelennek és a per indokolatlan elhúzását célzóaknak

ítélte. A lefolytatni kért bizonyítás továbbá az I. rendű felperes jogsértésben betöltött szerepét érdemben befolyásolni, illetve cáfolni nem tudja. A rajtaütés során jogszerűen megszerzett és felhasznált helyszíni jegyzőkönyvekben rögzítettek megdöntésére, úgyszintén a versenytanácsstagok által meghozott érdemi határozat semmisségének megállapítására a kért bizonyítási indítványok nem alkalmasak. Hasonló okokból mellőzte a IV. rendű felperes által kért bizonyítási indítványokat is, mivel a hivatkozott tanúvallomások szintén nem alkalmasak a jogszerűen megszerzett és felhasznált elektronikus, valamint egyéb bizonyítékok minden kétséget kizáró megcáfolására.

Az I. rendű felperest terhelő perköltség összegének megállapításánál figyelemmel volt az általa benyújtott előkészítő iratok számára, terjedelmére és tartalmára is, melyekre az alperes jelentős többletmunkát kifejtve reagált.

Az I. rendű felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesi határozat megváltoztatását és az eljárás megszüntetését, illetve a bírság összegének legalább 1.000.000 forintra, továbbá az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség összegének 100.000 forintra történő csökkentését kérte. Az alperessel szemben perköltségigénnyel lépett fel. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság ítélete törvénysértő és megalapozatlan, a tényállás feltáratlan, iratellenes és okszerűtlen. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság teljes mértékben mellőzte a bizonyítási eljárás lefolytatását, és valamennyi I. rendű felperesi bizonyítási indítványt jogszerűtlenül, tartalmi indokolás nélkül elutasított. Az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta, hogy az alperes eljárása során megsértette a Ket. szinte valamennyi alapelvét, továbbá maga az elsőfokú bíróság is megsértette a Pp. bíróságok számára előírt igazságszolgáltatási alapelveit is, mindenekelőtt a perek tisztességes lefolytatásához fűződő jogát. Az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése körében állította, hogy az elsőfokú bíróság a versenyfelügyeleti eljárásban eljárás alá vont, de a közigazgatási perben részt nem vevő ellenérdekű fél vállalkozásokat nem értesítette a beavatkozás lehetőségéről. Nem közölte továbbá az elsőfokú bíróság a jelen per és a IV. rendű felperes által az alperes ellen indított per egyesítése tárgyában meghozott végzését, amely álláspontja szerint szintén súlyos eljárásjogi jogszabálysértés. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság érvelésével ellentétben a közigazgatási perben a bíróságnak is meg kell állapítania az irányadó tényállást. Az alperes nem tett eleget a tényállás-tisztázási kötelezettségének, olyan bizonyítékokat használt fel, amelyek egyrészt nem léteztek, másrészt jogszabálysértőek voltak. Kiemelte, hogy esetében meg nem engedett keresetváltoztatás nem történt, mivel az alperesi határozatnak nincs olyan önálló, a határozat egyéb rendelkezéseitől elkülöníthető része, amelyre keresete ne lett volna jogszerűen kiterjeszhető. A kereseti kérelemhez kötöttség a hivatalból észlelendő jogszabálysértések esetén pedig nem is érvényesül. Az elsőfokú eljárás során hivatkozott a Ket. 121. § (1) bekezdésének d) és e) pontja szerinti semmisségi okokra, a bíróságnak pedig az ezzel kapcsolatos bizonyítás felvételéről, valamint a jogkövetkezményekről hivatalból kellett volna döntenie, amelyet azonban nem teljesített. Sérelmezte, hogy az alperes túllépte a Tpv. által a határozat meghozatalára rendelkezésre álló határidőt, és a Vj/65-103/2012. számú, eljárás meghosszabbításáról rendelkező végzését is határidőn túl hozta meg. Utalt arra, hogy a versenyfelügyeleti eljárásban nem kapta meg határidőben az általa kért

iratmásolatokat, így nem állt rendelkezésére elegendő idő, hogy az előzetes álláspontra megtegye érdemi észrevételeit. Az iratokat ömlesztve, iratjegyzék nélkül kapta meg; a több mint 7000 oldal ellenőrzésére a helyszínen nem volt lehetőség, így az sem volt megállapítható, hogy 1472 oldal nem került átadásra. Álláspontja szerint az alperes köteles lett volna az átadott iratmásolatokról iratjegyzéket készíteni, amelyet azonban nem tett meg. Utalt arra, hogy az igényelt 7105 oldalra eső teljes másolati illetéket megfizette, azonban az alperes 1472 oldalnyi iratmásolatot nem adott át a részére. Annak összehasonítása, hogy mely iratmásolatok nem kerültek részére átadásra a bírósági ügyfélfogadási időben nem lehetséges, azonban csak a teljes iratanyag birtokában lett volna lehetősége védekezésének, észrevételeinek, illetve indítványainak teljes körű előadására. A rövid ügyfélfogadási időben továbbá nem tekinthető át a teljes iratanyag. Az elsőfokú bíróság is jogszabálysértően járt el, amikor nem adta ki részére az általa kért iratmásolatokat; az át nem adott iratok hiánya perbeli jogainak gyakorlásában akadályozta. Nem tett eleget továbbá az elsőfokú bíróság annak a kérelemnek sem, amely az alperes 2014. december 22. napján kelt, a versenytanács tagjai által aláírt Vj/65-205/2012 számú határozatáról hiteles másolat kiadására irányult. E mellett az elsőfokú bíróság egyetlen, 2015. október 22. és december 11. napjai között előterjesztett iratkiadási, illetve iratmásolat kiadása iránti kérelmét sem teljesítette. Utalt a rajtaütés során készült jegyzőkönyvek alaki hiányosságaira és tartalmi valótlanságaira, illetve hogy az elsőfokú bíróság az ezzel kapcsolatos kereseti érveit teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, és iratellenes ténymegállapításokat tett. E körben sérelmezte, hogy a vizsgálat során nem történt meg a jegyzőkönyv valamennyi oldalának minden jelenlévő személy általi aláírása. A 2012. november 29-én kelt jegyzőkönyvet a jegyzőkönyvvezető nem írta alá, és egyetlen oldalát sem szignálta. Mivel az alperes számítástechnikai eszközökről adatokat mentett ki és adatállományt másolt le, szükséges a számítástechnikai eszköz beazonosíthatósága is. Kétségbe vonta azt az elsőfokú bíróság által tett megállapítást, mely szerint ügyvezetője, Gy. M. a 2012. november 29-én kelt jegyzőkönyvet a helyszínen, illetve 2015. december 10-én egyaránt aláírta. A nem a megszabott alakban felvett jegyzőkönyv nem felel meg a Pp. rendelkezéseinek, azt nem lehet hetekkel később, furcsa körülmények között aláírni. A későbbi aláíratás tényét az alperes pedig határozatában (249. pont) elismerte. A rajtaütési jegyzőkönyvek továbbá nem, vagy nem megfelelően tartalmazzák az eljárási cselekményben érintett személy jogaira és kötelességeire való figyelmeztetés megtörténtét, valamint tartalmazniuk kellett volna a jelenlévőket, és a jelenlévők jogalapját. Álláspontja szerint egyetlen rajtaütési jegyzőkönyv sem felel meg a Ket. vonatkozó előírásainak. Ezen jegyzőkönyvek vonatkozásában írásszakértői véleményt csatolt, mely szerint munkatársai, G L és B Z jegyzőkönyveken szereplő aláírásai tekintetében nem zárható ki kategorikusan a szabadkézi hamisítás. Kifogásolta, hogy nem kapta meg a rajtaütési jegyzőkönyvek eredeti, általa aláírt példányait, illetve a versenytanács előtti, 2014. július 31-ei tárgyalásról készült jegyzőkönyvet sem. Sérelmezte továbbá, hogy a 2012. november 30-i jegyzőkönyv nem tartalmazza dr. L. Zs. aláírását, aki az elsőfokú bírósághoz intézett nyilatkozatában előadta, hogy a helyszíni vizsgálatok során őt nem nyilatkoztatták; ugyanígy nyilatkozott Gy. M. is. Állította, hogy a rajtaütési jegyzőkönyvekbe foglalt végzések nem tartalmazzák maradéktalanul a Ket. szerinti kötelező tartalmi elemeket. Álláspontja szerint az, hogy utólagosan alá nem írt melléklet került csatolásra a rajtaütési jegyzőkönyvekhez, illetve hogy a jegyzőkönyvekben rögzített események nem felelnek meg a valóságnak, bűncselekményt valósít meg, amely a

közigazgatási perben semmisségi oknak minősül, ezért e körben a bíróságnak hivatalból is kötelessége lett volna a tényállás tisztázása. E célból kérte az elsőfokú eljárás felfüggesztését, amelyet az elsőfokú bíróság jogsértően elutasított, melyre tekintettel indítványozta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Az alperes súlyos jogsértést követett el, amikor az alperesi határozat nem betekinthesítő változatát kézbesítette részére, továbbá figyelemmel arra, hogy a két határozatváltozat tartalmilag azonos, mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság félretájékoztatta a tárgyaláson, amikor arra hivatkozással, hogy a nem betekinthesítő változat üzleti titkot tartalmaz megtagadták a versenytanács tagjai által aláírt határozat megtekintését. Hivatkozása szerint az alperesi határozatból nem állapítható meg, hogy a versenytanács tagjai egy helyen, egy időben jelen voltak és a határozat meghozatalát többséggel támogatták. A határozat meghozatalát megelőző ülésekről, tanácskozásokról sem jegyzőkönyv, sem feljegyzés nem készült. Utalása szerint az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben a Ket. 121. § (1) bekezdés c) pontjához fűzött miniszteri indokolás értelmében a versenytanács kifejezetten testületi szerv, azonban az alperes a határozatát oly módon hozta meg, hogy a három versenytanács tag egy időben, azonos helyen nem volt jelen, amely semmisségi ok, és az alperesi határozat megsemmisítését indokolja. Álláspontja szerint súlyosan jogsértő, hogy az elsőfokú bíróság megghiúsította a határozathozatal körülményeinek tisztázását, amely körülmény szintén csak az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével orvosolható. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a keresetlevelének VI. pontjában megjelölt, érdemi nyilatkozatait indokolás nélkül teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, továbbá valamennyi bizonyítási indítványát jogsértő módon elutasította. E körben Gy. M., dr. L. Zs. tanúkenti meghallgatásának, a helyszíni vizsgálatot végző vizsgálok és jegyzőkönyvvezetők, a versenytanács tagok meghallgatásának, az alperes beléptető rendszerrel kapcsolatos adatszolgáltatás miatti megkeresésének, valamint a távközlési szolgáltató adatközlés tárgyában történő megkeresésének elmaradását kifogásolta. Utóbbi körében arra utalt, hogy okirattal bizonyította, a megjelölt SIM kártya nem a felperesi társasághoz tartozik. Érvelése szerint valótlán az elsőfokú bíróság kijelentése, miszerint dr. L. Zs. tanúvallomásától azért nem várható eredmény, mert a felperesi társaság munkavállalója, ugyanis munkaviszonya évek óta megszűnt. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta, miért tartja megalapozottnak a kiszabott bírság mértékét, és nem vizsgálta a bírság kiszabásával kapcsolatban felmerült körülményeket. Állította, hogy nem tanúsított a versenykorlátozás tilalmába eső magatartást, a versenykorlátozó célt sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem bizonyította. Fenntartotta a keresetlevelének VI. fejezetében foglaltakat, valamint hangsúlyozta, az a tény, hogy valamelyik felperestársa egy adott tenderre nem nyújtott be hiánypótlást nem jelenti azt, hogy a Tpvt. 11. §-ába ütköző magatartást tanúsított volna. Sérelmezte továbbá azt, hogy az elsőfokú bíróság 500.000 forint perköltségben marasztalta, míg a többi felperest 100.000 forintban.

A II. rendű felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatásával annak megállapítását, hogy az alperesi határozatban rögzített jogsértést nem követte el, illetve a vele szemben kiszabott bírság törlését kérte, míg harmadlagos kérelme a bírság összegének mérséklésére irányult. Az alperessel szemben perköltségigénnyel lépett fel. Sérelmezte, hogy az elsőfokú

eljárásban nem kapott kézhez egyesítésről szóló végzést. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet indokolásában a jogsértés alátámasztásaként hivatkozott körülmények közvetett módon sem alkalmasak a jogsértés megállapítására. Kiemelte, hogy az érintett közbeszerzési eljárások egyszerűsített hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos közbeszerzési eljárások voltak, amely körülményt az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe. Az ajánlatok értékelésére és a versenyre kiható megajánlást nem tett, ezért ajánlati ára sem bírt relevanciával, melynek következtében minden alapot nélkülöz, hogy a beadási ajánlati árak egyeztetésére került volna sor. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az eljárásjogi kérdéseken túl nem adott lehetőséget az érdemi kérdések tárgyalására, pervezetése ezért súlyosan jogsértő. Állította, hogy a 2012. márciusi e-mail üzenetek nem olyan eljárásokhoz kapcsolódtak, melyek tekintetében az alperes, vagy az elsőfokú bíróság a Tpv-t-be ütköző magatartását megállapította volna. Az üzenetek megküldése olyan időpontban történt, amikor a jogsértőnek minősített magatartással érintett közbeszerzési eljárásnak már nem volt résztvevője, ekkor már semmilyen eljárási cselekményt nem tett, értékelésre kerülő ajánlatot sem nyújtott be. Utalása szerint egyértelműen nyilatkozott arról, hogy miért nem fektetett további erőforrást a vizsgálattal érintett eljárásba. Egyetlen olyan körülmény vagy bizonyíték sem merült fel, amely alapján megállapítható lenne, hogy a Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt pályázat vonatkozásában bármely eljárás alá vont vállalkozás egymás tudomására hozta volna a követendő piaci magatartását. Az eljárás során nem sikerült továbbá feltárni, hogy bármely eljárás alá vonttal kapcsolatban állt volna. Az állítólagos jogsértő magatartásával érintett közbeszerzési tender kapcsán a felek közötti e-mail váltás nem bizonyított, a határozat indokolásában sem rögzített; a piackutatás tárgyában általa küldött e-mail nem releváns, hiszen az nem valamely eljárás alá vont részére lett megküldve, továbbá a konkrét közbeszerzési tenderhez nem is volt köthető, attól teljesen független tartalommal bírt. Nem merült fel bizonyíték arra vonatkozóan sem, hogy a Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárásban, azzal összefüggésben bármely eljárás alá vonttól e-mailt kapott volna, vagy küldött valamely eljárás alá vont részére. Az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben tudomása volt arról, hogy az I. rendű felperes adott esetben ajánlatkérői oldalon jár el. Álláspontja szerint jogsértő az elsőfokú bíróság megállapítása, mely szerint a jogsértés szempontjából közömbös a résztvevők tudatossága, mivel a Tpv-t. 11. §-ában szabályozott tényállás akarati elem nélkül nem valósítható meg, ugyanakkor a célzatot az alperes egyáltalán nem vizsgálta. Utalt arra, hogy valamennyi magatartására a közbeszerzési joggal és gyakorlattal is összhangban álló magyarázatot adott, amelyet bizonyítékokkal is alátámasztott. Fenntartotta, hogy a perbeli esetben vizsgálni kell a közbeszerzési jog és eljárás sajátosságait is. Állította, hogy nem állnak rendelkezésre olyan írásbeli dokumentumok, amelyek alátámasztanák, hogy a Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt pályázat esetén az I. rendű felperes vele egyeztette volna a beadási árait. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványait teljes körűen elutasította, elzárva ezáltal attól a lehetőségtől, hogy állításait bizonyítsa. E körben kiemelte, hogy az I. rendű felperes által a kérdéses SIM kártya vonatkozásában csatolt, távközlési szolgáltató által tett nyilatkozat igazolja, hogy a SIM kártya nem az I. rendű felperes tulajdona, az I. rendű felperes előfizetői szerződésében az nem szerepelt. Álláspontja szerint az alperes nem tett eleget tényállás-megállapítási kötelezettségének, a tényállás jogsértő, nem megalapozott. Állította, hogy a versenytanács testületi szervnek minősül, tagjainak hitelt érdemlő módon rögzíteniük kell tanácskozáikat. A versenytanács tagjainak a határozat meghozatalakor

együttesen jelen kell lenniük, mely körülmény nem azonosítható azzal, hogy a határozat aláírásra került-e vagy sem. Az alperes akként nyilatkozott, hogy testületi ülés, közös tanácskozás a jelen esetben nem történt. Érvelése szerint a felvett jegyzőkönyvek sem felelnek meg a törvényi követelményeknek, a helyszíni vizsgálat során az alperes részéről eljáró személyek magukat, illetve eljárási jogosultságukat nem igazolták, a jegyzőkönyveknek továbbá súlyos formai és tartalmi hiányosságai vannak, ezért azok közokiratnak sem minősülhetnek. A jegyzőkönyvek mellékletei aláírásának hiánya szintén eljárási jogsértést valósított meg. Iratellenes az elsőfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint a jegyzőkönyvek hiánytalanul tartalmazták az eljárási cselekményben érintett, jelen lévő személyek aláírását. Sérelmezte továbbá, hogy a jegyzőkönyvekben olyan nyilatkozatok is rögzítettek, amelyek el sem hangoztak. E körben súlyosan jogsértő figyelmen kívül hagyni egy bizonyítékot azért, mert az érintett az I. rendű felperes munkavállalója volt. Dr. L. Zs. a rajtaütési jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozatát nem ismerte el, azt alá sem írta. Hangsúlyozta, hogy maga az elsőfokú bíróság is azt rögzítette, hogy az alperes által megállapított tényállás nem volt megfelelő. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság általánosságban hivatkozott olyan körülményeket, amelyek nem valamennyi felperesre vonatkoznak, esetében annak ellenére figyelembe véve, hogy azokban közvetetten sem volt érintett. A megyei tenderekkel kapcsolatos áregyeztetés nem állapítható meg, ahogy az sem, hogy pályázati anyagát az I. rendű felperes készítette el. Állította, hogy tiltott keresetváltoztatás nem történt, keresete az alperes határozatát teljes körűen, mindenre kiterjedően támadta. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a hivatkozott semmisségi okokat nem vizsgálta meg, és azokat érdemben nem bírálta el. Álláspontja szerint az alperes bíróság körében tett mérlegelése nem felel meg a Tpv. 78. §-ában írtaknak. Utalt arra, hogy a többi eljárás alá vont társasággal szemben kiszabott bírság összegét az alperesi mérlegelés okszerűtlenségének szemléltetéseként hivatkozta; az alperes által súlyosabbnak ítélt jogsértést tanúsító eljárás alá vontakkal szemben enyhébb bírságot rótt ki.

A bírság kiszabása jogellenes, nem igazodik az egyes felperesek által elkövetett jogsértő cselekmények súlyához. Kifogásolta, hogy esetében az alperes annak ellenére mellőzte a bírság részletekben történő fizetéséről való döntéshozatalt, hogy a döntés e körben nem kérelemhez kötött. Kiemelte, hogy minden alapot nélkülöz az a megállapítás, mely szerint tudomásul vette, hogy az I. rendű felperes által kalkulált ajánlattal vett részt az adott pályázaton. Utalása szerint esetében nem állnak rendelkezésre a tényállás alátámasztására alkalmas írásbeli dokumentumok; a tényállás kizárólag közvetett bizonyítékokon alapul, ugyanakkor a jogsértő magatartás lényeges körülményeire van más ésszerű magyarázat. Az I. rendű felperes által megküldött, piackutatás tárgyú e-mailre adott válaszadás racionális, az ajánlatkérők bevett gyakorlatának megfelelő lépés. A megküldött dokumentum egy nyilatkozatminta, egyedi gazdasági szereplőre, közbeszerzési eljárásra vonatkozó adattartalom nélkül, amelyet az eljárás alá vont társaságok nem egyeztettek, a megküldés, illetve továbbküldés kérése piackutatási céllal történt. Az I. rendű felperes 2010 és 2012 között több száz pályázat értékelésében vett részt, melyre figyelemmel pályázatioldalon való eljárása, és az erre történő következtetés nem volt minden alap nélküli. Az e-mail megküldésekor még nem szerezhettek tudomást arról, hogy annak küldője a későbbiekben a versenytársa lesz. Az alperes nem vizsgálta az ORFK, illetve az adott eljárásban ajánlatkérőként eljáró fél szerepét, melyre tekintettel nem lehet megállapítani, hogy az

ORFK, illetve az egyes rendőrkapitányságok mi alapján döntötték el azt, hogy kit hívnak fel ajánlattételre. Az ajánlattételre felhívandó vállalkozások kiválasztása az ajánlatkérő kompetenciája; az ajánlatkérői döntésre való jogellenes ráhatásnak a gyanúja sem merülhet fel.

A III. rendű felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes határozatának megváltoztatásával a határozat jogsértést megállapító és bírságot kiszabó rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését, míg harmadlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperesi határozat megváltoztatásával a bírság összegének 100.000 forintra történő mérséklését kérte. Állította, hogy vele szemben kizárólag egy jelképes, 100.000 forint összegű bírság kiszabásának lett volna helye, tekintettel arra, hogy a feltételezett jogsértés káros piaci hatással nem bírhat, illetve annak elkövetése esetén sem realizált volna semmilyen előnyt a jogsértésből. Kifogásolta, hogy az alperes a bírságkiszabás során nem kellő súllyal értékelte az eset egyedi körülményeit. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet indokolása téves, rendelkező része jogszabályba ütközik. A Tpv. 11. §-a nem tiltja a piaci szereplők közötti akarategységet, megállapodást, együttműködést és kapcsolatfelvételt, ha az nem versenykorlátozó. A felek között nem volt akarategység az árverseny manipulálására, akarategység közöttük a tekintetben volt, hogy az I. rendű felperes érvényes ajánlatot tehessen, a többi felperesnek nem állt érdekében a tendereken érvényes vagy valós ajánlatot tenni, ami viszont nem minősül cél szerinti versenykorlátozásnak. Kiemelte, hogy az alperes tényleges vagy potenciális versenykorlátozó hatást nem bizonyított. Álláspontja szerint a közbeszerzési szabályok a versenyfelügyeleti eljárásban is vizsgálандók. Utalt arra, hogy kizárólag az I. és III. rendű felperesek közötti egyeztetés tényére vonatkozóan állt rendelkezésre közvetlen bizonyíték (2012. március 2-ai e-mail, N. R. SMS válasza, a felek közötti telefonbeszélgetés), amelyek azonban az ajánlattételi határidő utániak, tartalmukat tekintve ellentmondásosak, ezért nem alkalmasak a versenykorlátozás bizonyítására. A közvetlen bizonyíték alapján csak arra lehet következtetni, hogy a felek a versenyfolyamatot követően egyeztettek. Sérelmezte, hogy az alperes a Bírságközlemény alkalmazásával olyan magas összegű bírságot szabott ki, amelyre a Tpv. 78. § (3) bekezdése szerinti rendelkezés sem biztosíthat alapot. A kiszabott bírság nincs arányban az elkövetett cselekménnyel; a Bírságközlemény alkalmazása aránytalan, indokolatlan és eltúlzott bírságösszeg megállapítását eredményezte.

A IV. rendű felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával elsődleges és másodlagos kereseti kérelmeinek megfelelő döntés meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Az alperessel szemben perköltségigénnyel lépett fel. Állította, hogy megállapodás, illetve kölcsönös akarategység közte és az I. rendű felperes között nem volt, a felek közötti kapcsolatfelvétel önmagában nem elegendő bizonyíték az összehangolt magatartás megállapítására. Az I. rendű felperes 2011. november 22-én kelt belső e-mailjével kapcsolatban kiemelte, hogy az ahhoz csatolt felolvasólapok formai és tartalmi hasonlóságot és nem egyezést mutattak az általa a komlói pályázatok keretében benyújtott felolvasólapokkal; az I. rendű felperesnél a rajtaütés során

fellelt felolvasólapok több eltérést tartalmaztak. Azzal érvelt, hogy a vizsgálat a pályázat időszakában az I. rendű felperessel elektronikus kommunikációt nem tart fel. Az általa beadott felolvasólapok a saját gépén készültek, azok továbbításra nem kerültek az I. rendű felperes részére, és azokat nem az I. rendű felperestől kapta. Hangsúlyozta, hogy döntését önállóan, más vizsgált piaci szereplőktől függetlenül hozta meg. Utalt arra, hogy közte és az I. rendű felperes között korábban közbeszerzési és pályázatírói tanácsadó jogviszony állt fenn, melynek keretében rendszeresen kommunikáltak egymással. E tanácsadói jogviszony 2010-ben és 2011-ben is fennállt. Kiemelte, hogy a beadási árakat nem mint sajátja, hanem mint a TXL Kft.-től kapott árajánlat árait jelölte meg. Munkatársa az árajánlat közlésekor nem számolt azzal, hogy az I. rendű felperes pályázik, és az árakat a pályázatának nyertessége érdekében a saját ajánlatához fel tudja használni. Nem volt tudomása arról, hogy az I. rendű felperes a műszaki tanácsadáson és mérnöki tevékenységen kívül más feladatokat is végez, illetve hogy kivitelezési munkákban is részt vesz. Hangsúlyozta, hogy sem a kapcsolatfelvétel, sem az árajánlat árának közlésekor nem volt akarategység az eljárás alá vont vállalkozások között. Az I. rendű felperesnél talált „alkalmas vállalkozások” listájával kapcsolatban nincs tudomása arról, hogy azt ki, mikor és milyen céllal készítette, ezért annak meglétét nem lehet a terhére róni, vagy bizonyítékként felhasználni. Az I. rendű felperes ügyvezetője is úgy nyilatkozott, kizárt, hogy az a komlói projekthez köthető, és a listát a védett tanú sem ismerte. Utalt arra, hogy a komlói projektekkel kapcsolatban az I. rendű felperes és a komlói önkormányzat között 2012. január 20-án létrejött megbízási szerződés nem lépett hatályba. Hivatkozása szerint ésszerű magyarázatot adott azért, hogy az idő rövidsége miatt került sor telefonon a tanácsadás kérésére és a válaszadásra. A jogsértés megállapíthatósága szempontjából jelentősége van annak, hogy az eljárás alá vontakon kívüli vállalkozás (COREX) is meghívást kapott a pályázaton való részvételre, mivel e tény életszerűtlenné teszi azt, hogy az I. rendű felperessel a verseny kizárására, korlátozására irányuló megállapodás, illetve kölcsönös akarategység jött volna létre; a versenykorlátozó magatartás eredményességéhez mindhárom vállalkozásnak együtt kellett volna működni, amelyre vonatkozó adat nem merült fel. Álláspontja szerint a bírság körében jelentősége van annak, hogy a nyertessel kötött szerződés nem lépett hatályba, versenykorlátozó, torzító hatás nem következhetett be. A bírság összegének kalkulációja során az alperes nem megfelelő súllyal mérlegelte az eset összes körülményét, az együttműködés szerepét, ezért eltúlzott mértékű bírságot állapított meg. Kiemelte, hogy valószínűleg az az alperesi megállapítás, mely szerint ajánlatában az I. rendű felperes adata szerepelt, mivel abban kizárólag a saját adatai szerepeltek. Sérelmezte, hogy sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem teljesítette azt a kötelezettségét, hogy állításait megvizsgálja, bizonyítékainak előterjesztésére lehetőséget nyújtson, az indítványozott bizonyítást lefolytassa és a számára kedvező körülményeket is figyelembe vegye. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványok elutasításának indokát ítéletében nem fejtette ki. Érvelése szerint megalapozatlan az elsőfokú bíróság megállapítása, mely szerint arra irányuló indítványa, hogy maga is kérte az I. rendű felperes által előterjesztett bizonyítási indítványok teljesítését a keresetváltoztatás tilalmába ütközne. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe azt, hogy a legfontosabb bizonyítékként számon tartott e-mail csak az I. rendű felperes belső levelezésében lelhető fel; az nem igazolt, hogy ezen e-mailt számára az I. rendű felperes elküldte, ahogy az sem, ki által, milyen célból és nem utólagosan készült-e. A meghallgatott képviselők nyilatkozatai között ellentmondás nem volt; a védett tanúk az e-mailekkel

kapcsolatban nyilatkozni nem tudtak. Az elektronikus adathordozók esetében a korabeli keltezés nem állapítható meg, a meghallgatott személyek nyilatkozatai és a tanúvallomások nem támasztják alá a jogsértést. A hozzá ténylegesen nem köthető e-mail nem elegendő a jogsértés bizonyítására, abban ténybeli és formai eltérések, pontatlanságok vannak.

Az alperes indokolásában kiegészített fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és perköltséget kért. A felperesek fellebbezési érveire összességében és az egyes felperesi érvekre kiterjedően külön-külön részletes előadást tett. Kifejtette, hogy a felperesek lényeges, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést nem tártak fel, és nem hoztak elő olyan érveket, amelyeket a közigazgatási eljárás, vagy az elsőfokú bírósági eljárás során ne hoztak volna fel, és amelyekre választ ne kaptak volna. Hangsúlyozta, hogy a felperesek az egyes eljárási cselekmények tekintetében azokat momentumokra bontva, a lényeget mellőzve fejtették ki álláspontjukat, lényegében az alperesi mérlegelést sérelmezve. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság sem eljárási, sem ítélet indokolási kötelezettségét nem sértette meg, nem mulasztotta el, és helyes döntést hozott. A határozatbeli álláspontját és a korábbi ellenkérelmében, illetve előkészítő irataiban foglaltakat változatlanul fenntartotta, és azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek valamennyi kifogására, ellenérvére érdemben reagált. A felperesek fellebbezéseikben főként az alperesi határozatot és az alperesi eljárási szabálysértéseket támadták, a lényeges kérdések a közigazgatási és az elsőfokú bírósági eljárásban már felmerültek. Az eljárási jellegű kifogásokkal szemben az ügy érdemére vonatkozó felperesi érvek előadására nem került sor.

Állította, hogy sem a Ket, sem a Pp. alapelveinek megsértésére nem került sor, a felperesi érdemi nyilatkozatokat az elsőfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül. Az ügyintézési határidő túllépése, az iratmásolat kiadási kötelezettség megsértése és az iratok megismerésének akadályozása nem merülhet fel. A Tpv. 65/A.§-a szerinti eljárási cselekményekkel kapcsolatos jegyzőkönyvekkel szemben előadott kifogásokkal sem értett egyet. Hangsúlyozta, hogy a Ket szerinti semmisségi ok nem merült fel, és kiemelte, hogy a kutatások során alkalmazott forensic módszerekkel (törvényszéki/szakértői/tudományos/hiteles) kinyert logfile-okat (számítógépen végzett műveletek; üzenetek; bejövő, kimenő adatok adatainak „könyvelésére” szolgáló állomány) bizonyítékként való felhasználása egyértelműen jogszerű volt. Kiemelte, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok (e-mailek, SMS-ek, telefonok, mobilok, tanúvallomások) egyértelműen alátámasztják a felperesek jogsértő magatartását. Nem fogadta el az alkalmazott bírsággal kapcsolatos kifogásokat sem.

Az alperesi kiegészített fellebbezési ellenkérelem bíróság általi kézbesítését követően számos felperesi előkészítő irat érkezett, melyekben megismételték a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmeket, továbbá az eredeti közigazgatási iratok bíróság általi kiadására vonatkozó igényt, és az ügy érdemére vonatkozó álláspontjukat is megismételték, kifejtették, illetve megerősítették a fellebbező felek.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

A Pp. 324. §-ának (1) bekezdése értelmében a Pp. I-XIV. fejezet rendelkezéseit a

közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perekben az e fejezetben – a XX fejezetben – foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Az elsőfokú bíróságnak a keresettel támadott alperesi határozat jogszerűségét kellett megítélnie a Pp. 213. és 215. §-ában foglaltaknak megfelelően a kereseti kérelmek és kereseti ellenkérelem keretei között. Erre tekintettel hozta meg vizsgálódása nyomán az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasító határozatát. A Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a fellebbezési kérelmek és fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálódva az elsőfokú ítélet jogszerű volt vagy sem. Vizsgálódása során a törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp 206. §-ában írtaknak megfelelően a rendelkezésére álló peradatoknak egyenként és a maguk összességében való értékelésével és meggyőződése szerinti elbírálásával helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek keresete nem teljesíthető. Döntésével és annak alapos, részletes és helyes indokolásával a törvényszék egyetért. Hangsúlyozza, hogy a felperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság mérlegelésének okszerűségét, ítéletének jogszerűségét megdöntő érveket nem hoztak fel. Megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperesek lényegében a már korábban előadott eljárási kifogásaikat ismételték meg, miként arra az alperes utalt, amely kérdésekre azonban az elsőfokú bíróság a jogszabályokon alapuló válaszát helytállóan adta meg.

Elsődlegesen az elsőfokú bírósággal szemben hivatkozott felperesi eljárási kifogásokkal foglalkozott a törvényszék. Megállapította, hogy az elsőfokú ítélet Pp. 252. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezését eredményező mulasztás az elsőfokú bíróság terhére nem róható. A bíróság a Pp. 332. §-ának (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az érintetteket a beavatkozás lehetőségéről tájékoztatta, az erre vonatkozó 32.K.30.768/2015/2-I. számú végzését a 2015. május 5. napján megtartott első tárgyaláson ismertette (a 9. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv tanúsága szerint) a felekkel. A másolatok könyvének 24. sorszámú oldaláról készített fénymásolat alátámasztja, hogy az I. rendű felperes 2016. április 13. napján a 2-I. sorszámú elsőfokú végzésről és 5 db térítvevényről fényképfelvételt készített. Ezért a beavatkozás lehetőségéről való tájékoztatás elmulasztása szóba sem jöhet. Az elsőfokú bíróság a 2012. november 28., 29. és 30. napján tartott alperesi önhatalmú helyszíni kutatásról felvett jegyzőkönyvek ismeretében hozta meg ítéletét; döntését; azokat részére az alperes meg, illetve visszaküldte, döntésével azokat értékelte, amelyek tartalmával, hitelességével kapcsolatban aggály nem merül fel.

Megalapozottan érvelt az alperes, amikor az alperesi eljárási jogszabálysértéssel kapcsolatos felvetésekre vonatkozó álláspontját kifejtette. Egyértelmű a bírói gyakorlat abban, hogy csak a súlyos, az ügy érdemére kiható, és a bírósági eljárásban nem orvosolható eljárási szabálysértés eredményezheti a közigazgatási határozat felülvizsgálata során annak hatályon kívül helyezését. A felperesek olyan súlyos és orvosolhatatlan eljárási szabálysértésre nem hivatkoztak, amely a határozathozatalig terjedő időben megvalósulva az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, avagy megváltoztatását eredményezhette volna. Töretlen ugyanis abban a kérdésben a bírósági álláspont, hogy a bíróság törvényességi felülvizsgálata a hatóság döntéséig terjedő eljárási szakaszra, magára a döntésre, a döntést megalapozó mérlegelésre terjedhet ki.

Helyesen foglalt állást abban a kérdésben is az elsőfokú bíróság, hogy az ügyintézési határidő túllépése – bár jogsértő –, önmagában a hatósági határozat hatályon kívül helyezését nem eredményezheti. Az ügyintézési határidő túllépése kapcsán a felperesek nem jelölték meg, hogy az eljárási határidő jogsértő és súlyos túllépése milyen más eredményre vezetett marasztalásuk vonatkozásában (azaz, hogy az ügyintézési határidő túl nem lépése esetén milyen más eredmény születhetett volna).

Alappal hivatkoztak arra a felperesek, hogy az iratbetekintési és iratmásolati jog sérelme védekezéshez való jogukat csorbíthatja. Helyesen érveltek azzal, hogy a Ket alapelveinek sérelme súlyos eljárási szabálysértés lehet. Azonban miként arra az alperes is rámutatott, az alapelvek (mind a Ket, mind a Pp. esetében) a tételes jogszabályi rendelkezéseken keresztül érvényesülnek. A felperesek iratbetekintési jogokkal élhettek, iratmásolatokhoz hozzáférhettek, és amennyiben minden iratot a közigazgatási eljárásban megtekinteni, minden iratról a hatósági eljárásban másolatot beszerezni nem tudtak, a 2015 márciusában indult és közel egy évig tartó elsőfokú eljárásban iratbetekintési és másolatkérési jogukat gyakorolhatták. Amennyiben pedig ezen idő elégségesnek nem bizonyult, úgy a másodfokú eljárás során is mód volt az iratbetekintésre, másolatkérésre, vagy másolatkészítésre: miként erre sor is került.

Tekintettel arra, hogy a bírósági törvényességi felülvizsgálat a hatósági döntésig terjedő eljárási szabályok mikénti betartására és a döntés alaki és tartalmi jogszerűségére terjed ki, a határozathozatal után felülmerült kérdések, illetve a határozathozatal után előterjesztett kérelmekkel kapcsolatos nemperes eljárások a közigazgatási per kereteit meghaladják.

A felperesek állították, hogy jogsértést nem követtek el. Lényegében az események menetét részben nem vitatták, miként arra a III. rendű felperes utalt azzal, hogy a megállapodás célja az I. rendű felperes nyeresének támogatása volt, részben nem tudták a jogsértésük hiányát bizonyítani. Az elsőfokú bíróság részletesen indokolta a felperesi érvekkel szemben, hogy a jogsértésen kívül más ésszerű magyarázatát a történeteknek a felperesek nem tudták adni. Hangsúlyozza a törvényszék, hogy a felperesek az események menetét: a megadott listáról három ajánlatkérő felhívása; a felhívottak közötti kapcsolatfelvétel; az I. rendű felperes mindenkor felhívása és indulása; a másik két meghívott hiányos és hiánypótlást elmulasztva érvénytelen pályázata, vagy pályázat benyújtásának mellőzése; az egyedüli érvényes pályázó az I. rendű felperes lett a közbeszerzés nyertese, cáfolni nem tudták. A magatartás minta, azonos módszer a felperesek jogsértését alátámasztja. A felperesek állították ugyan, hogy az alperesi eljárási cselekmények során beszerzett bizonyítékok kirekesztése szükséges, azonban álláspontjukat alátámasztani, az alperesi döntést cáfolva megdöntő érveket felhozni nem tudtak. Lényegében az alperesi – a Ket 50. §-ának (6) bekezdése értelmében a szabad bizonyítás talaján – a rendelkezésére álló bizonyítékok (e-mail; SMS; telefon; mobil; tanúvallomások) mikénti mérlegelését, azoknak a más, számukra kedvező módon való újramérlegelését kérték. Külön hangsúlyozza a másodfokú bíróság az alperes fellebbezési ellenkérelmében hivatkozottakat, a forensic eszközökkel nyert logfile-ok mikénti alperesi mérlegelését. Rámutat a másodfokú bíróság arra, hogy a Ket 50. §-ának (6) bekezdése szerinti mérlegelésnek megítélése szerint az alperes különös gondossággal tett eleget, a bizonyítékok értékelése, a mérlegelés a határozat 235-307. pontjában valóban mindenre

kiterjedő és részletes. Az azonos módszer, azonos magatartás, a felperesi előadások, a bizonyítékok, köztük a logfile-ok és tanúvallomások logikai láncolatra fűzve és együttesen mérlegelve egyértelműen alátámasztják a felperesek jogsértő célzatát, a versenykorlátozás célzatát. Az elsőfokú bíróság e vonatkozásban is részletesen kifejtette álláspontját.

Helyesen utalt az alperes határozatában arra, hogy versenykorlátozó célúnak minősül a Tpv. 11. §-ába ütköző magatartás, ha jellege alapján a verseny korlátozására alkalmas. A közbeszerzési eljárásban a nyerést elősegítő célból az árban való megállapodás nyilvánvalóan a verseny korlátozására alkalmas. A jogsértő célzat megállapítása esetén a jogsértés által előidézni kívánt korlátozás alkalmassága nem kérdés, azt nem kell vizsgálni; a jelen esetben azonban a jogsértéssel érintett közbeszerzések során az I. rendű felperesi nyeresz nyilvánvalóan bekövetkezett. E körben külön hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy töretlen a jogalkalmazói gyakorlat mind a hivatali, mind a bírósági határozathozatal során, hogy a jogsértő megállapodást követően bekövetkezett bármely változás a jogsértés megállapításának mellőzését nem alapozza meg. Nincs annak jelentősége, hogy a megállapodást követően ahhoz a felek tartották-e magukat, a szerződés teljesedésbe ment vagy sem (a nyert közbeszerzési pályázat alapján), abból előny származott vagy sem. E körben is egyetért a törvényszék az elsőfokú bírósággal.

A felperesek nem tudták cáfolni, miként azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította, hogy az I. rendű felperes közbeszerzési eljárások során való nyeresze érdekében jártak el, mely magatartásukkal a versenynyomás alóli mentesülést célozták.

A felperesek nem jelölték meg azt sem, hogy az alperes mely jogszabályt sértette meg a határozathozatal körülményeivel kapcsolatban. Nem jelölték meg, hogy mely jogszabály milyen rendelkezése írja elő azt, hogy a versenytanács tagoknak a döntés eredményeként született határozat keltének napján hol, mikor, és miként kell tartózkodni. E körben is helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság.

Miként a Ket 50. §-ának (6) bekezdése szerint a hatóság, úgy a Pp. 206. §-a alapján a bíróság is a szabad bizonyítás talaján áll. A rendelkezésére álló peradatokat egyenként és a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek az alperes, illetve az elsőfokú bíróság által mérlegelt bizonyítékok eltérő, más, számukra kedvező mérlegelését kívánták elérni. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a hatósági mérlegelés tekintetében eredménytelenül. Egyetértett a másodfokú bíróság az alperesnek a fellebbezésekre vonatkozó, az egyes felperesi fellebbezési érveket külön-külön, egyenként, illetve összességében is elemző fellebbezési ellenkérelmében írtakkal, miszerint a felperesek sem keresetükben, sem fellebbezésükben az alperes, illetve az elsőfokú bíróság mérlegelésének, határozatának, illetve ítéletének jogszerűségét megdönteni, cáfolni nem tudták. A felperesek által felhívott eljárási hibák nem eredményezhették az alperesi határozat hatályon kívül helyezését. A bizonyítékok mérlegelésének helyességét cáfolni nem tudták, jogsértésük, a Tpv. 11. §-ának tilalmába ütköző magatartásuk kétségtelen. Az alperes határozatában a bizonyítékok értékelését – miként arra a törvényszék már utalt – rendkívül részletesen magyarázta, a tenderekre és a marasztalt eljárás alá vontakra külön-külön kiterjedően. Az elsőfokú bíróság a felperesek

kereseti érvei mentén mindenre kiterjedő részletességgel tárta fel, hogy a keresetek nem alaposak.

Alaptalannak találta a másodfokú bíróság a felpereseknek a bírsággal, illetve bírságmértékkel kapcsolatos érvelését is. A bírság mértékére vonatkozóan is részletesen kifejtette álláspontját az elsőfokú bíróság az alperesi határozat 308-327. pontjában írtakra kiterjedően. Az alperes magyarázatát adta annak, hogy a részletfizetési kedvezményt a III. és IV. rendű felperes kérelmére miért engedélyezte, a II. rendű felperes kérelme hiányában reá nézve miért nem indokolt, míg az I. rendű felperes hiányos kérelme alapján az elutasításra vonatkozó döntését is megmagyarázta. A II. rendű felperes semmivel nem támasztotta alá, hogy az I., III. és IV. rendű felperesek kérelmére hozott döntéssel szemben miért nem kellett neki akár a Ket, akár a Tpvt. rendelkezései alapján konkrét kérelmet előterjeszteni az esetleges bírságszankció részletekben való megfizetésének engedélyezése iránt.

Az elsőfokú bíróság a törvényszék megítélése szerint a közigazgatási határozat törvényességi felülvizsgálatára vonatkozó eljárási szabályokat maradéktalanul betartva a felperesek számára az álláspontjuknak a tárgyaláson szóban részletesen, szó szerinti jegyzőkönyvezéssel való kifejtésére lehetőséget adó módon járt el. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vagy megváltoztatását indokló eljárási jogsértést nem észlelt, ilyent egyébként a felperesek sem vetettek fel sikerrel. Hangsúlyozza a perek egyesítésével összefüggésben a Fővárosi Törvényszék, hogy a 2015. évi december hó 5. napján megtartott tárgyaláson (87. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv szerint) a IV. rendű felperes „perbelépéséről” az elsőfokú bíróság a feleket tájékoztatta, melyre figyelemmel részletes iratismertetésre is sor került. Ily módon az egyesítő végzésnek az érintett IV. rendű felperes és alperes részére való közvetlen kézbesítése mellett a további felpereseknek a tárgyaláson szóban való tájékoztatása folytán az elsőfokú bíróság terhére jogsértés nem írható (Pp. 218-219.§). Tekintettel arra, hogy egy határozatban több eljárás alá vont több cselekménnyel megvalósított jogsértését állapította meg a hatóság, nyilvánvaló, hogy az egy határozatban foglaltak több fél általi támadása esetén csak egy perben bírálható el a határozat jogszerűsége. Ezért az egyesítés szükséges volt.

A törvényszék álláspontja szerint a bíróság csak az iratok között elfekvő hiteles bírósági másolat kiadására jogosult, javított hiteles kiadmány kiadására jogszabályi lehetőség nincs.

A tárgyalást megelőzően érkezett felperesi munkavállalói nyilatkozat kapcsán utal arra a másodfokú bíróság, hogy a Pp. 196. §-a szerinti nyilatkozat csak azt tanúsítja, hogy a nyilatkozatadó az abban rögzített nyilatkozatot adta, annak értékelése csak ekként lehetséges. A Tpvt. 65/A. §-a szerinti önhatalmú kutatásról készült jegyzőkönyvek és egyéb iratok kapcsán utal még arra is, hogy a jegyzőkönyvek tartalma utóbb azért sem vitatható, mert a valós idejű/azonos idejű esemény utóbb már nehezen rekonstruálható. Ily módon a jegyzőkönyvekkel kapcsolatos kifogások, az azzal összefüggő nemperes eljárások tárgyai a közigazgatási perben felvethetők, a bizonyítatlanság azonban a Pp. 164. §-a értelmében annak terhére esik, aki az eljárási cselekmény kapcsán azt megdönteni nem tudta. A kutatási jegyzőkönyvek hiányosságai azoknak a bizonyítékok sorából való kirekesztését nem eredményezheti; tartalmuk megdöntésére nem alkalmas. Ily módon egyébként az elsőfokú

tárgyalás berekesztését követően meghozott ítélet elleni fellebbezések elbírálásával összefüggő fellebbezési eljárás tekintetében sem bír jelentőséggel bármely pervezető vagy tájékoztató végzés mikénti tartalma, az elsőfokú bíróság ítéletének fejrésze kijavítása vagy annak elmaradása. Az alperes 2014. december 22. napján egy döntést hozott, egy ügyszámon, mely üzleti titkokra figyelemmel úgynevezett „betekinthető”, illetve „nem nyilvános” formátumban készült, illetve került kézbesítésre, közlésre. Nem tárták fel a felperesek fellebbezési érvekkel azt, hogy a bármely eljárás alá vont üzleti titka folytán „nem betekinthető” változat megismerésének hiánya a másik fél számára miért eredményezett súlyos, az ügy érdemére is kiható eljárási szabálysértéssel okozott sérelmet. A II. rendű felperes fellebbezésére utalással megismétli a törvényszék, hogy a IV. rendű felperes perbelépéséről (az általa indított per egyesítéséről) a 87. sorszámú jegyzőkönyv tanúsága szerint az elsőfokú bíróság a feleket tájékoztatta, és erre tekintettel mindenre kiterjedő részletes iratismertetésre került sor. Az egyesítésről való szóbeli tájékoztatás a Pp. 218. és 219. §-a szerinti szabályszerű közlésnek minősül.

A piaci szereplők közötti minden olyan kapcsolatfelvétel tilos a közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben, amelynek során a közpénzek tekintetében a felek egymás tudomására hozzák követendő piaci magatartásukat, az általuk alkalmazandó árakat egyeztetik. E körben nincs jelentősége annak, hogy a nyertes féllel utóbb szerződéskötésre került-e sor, avagy az megghiúsult-e, ellenben nyomatékosan esik latba, ha az összehangolt magatartásra uniós pénzek felhasználására vonatkozóan önkormányzati, illetve rendvédelmi szervek fejlesztésével kapcsolatban került sor. Mivel a közigazgatási per nem büntető ügy, ezért az arra vonatkozóan tett erőfeszítések, hogy a bizonyítékokkal szemben kétséget ébresszenek az érintettek, sikerre nem vezethettek. A Pp. 164. §-a értelmében a felpereseket terhelte annak bizonyítási kötelezettsége, hogy az alperes határozata és az azt megelőző eljárás jogsértő. A bizonyítási teher csak akkor fordulhatott volna meg, ha a felperesek az alperesi eljárás és döntés törvényességét cáfoló erővel döntötték volna meg. Erre azonban nem került sor.

Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság a tiltott keresetváltoztatás kérdésében is. A felperesek az alperesi határozat felülvizsgálatát kérték az elsőfokú eljárásban, a hatóság eljárási, illetve anyagi jogsértésére utalással. A keresetlevélben a perindítási határidőben elő nem terjesztett kifogások utóbb sikeresen nem érvényesíthetők. Megjegyzi azonban a másodfokú bíróság, hogy az egyes felperesek által utóbb felvetett ilyen kérdések a másik felperes társ által korábban felvetettekre adott bírói válasszal kielégítést nyertek, a kifogásokra az elsőfokú bíróság választ adott.

A másodfokú tárgyaláson elhangzottak kapcsán az alábbiakra utal a törvényszék.

Minden alapot nélkülözött a 7000 oldalnyi közigazgatási irat, köztük a felperesi vélemény szerint egyébként hiányzó november 28., 29. és 30. napján tartott kutatásokról készült jegyzőkönyvek felolvasás útján való ismertetésére vonatkozó kérelem; a közigazgatási irat a per elbírálásához tartozik, de nem bírósági irat. A fentebb írtak szerint pedig azok az ítélethozatalkor az elsőfokú bíróság részére rendelkezésre álltak.

A felperesi vélemény szerint hiányzó (a 2-I. sorszámú elsőfokú végzésre vonatkozó) vétívek

ismertetésére vonatkozó igény is mellőzendő volt, tekintettel a beavatkozási kérelmet elutasító másodfokú végzés felekkel való közlésére. Megjegyzi azonban a törvényszék, hogy a vétivről az I. rendű felperes fényképfelvételt készített a másodfokú iratok tanúsága szerint.

Elutasította a Fővárosi Törvényszék az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet is. Az elsőfokú bíróság a keresettel támadott alperesi határozat bírságra vonatkozó rendelkezéseit részletesen vizsgálta, megállapításait ítéletében rögzítette, döntését kellően indokolta. A Bírságközlemény az alperes számára a bírság mértékének meghatározásához zsinórmértékül szolgál, a bíróságot azonban nem köti. A „pontozás” kifejezi a mérlegelési szempontok értékelését; az elsőfokú bíróság e szempontokat számba vette, az alperes vonatkozó mérlegelését helyesnek találta.

A felperesek által követett és igazolt jogsértő magatartásminta, módszer alapján a bírság bíróság általi mérséklése szóba sem jöhet. Az alperes az egyes felpereseket sújtó bírságösszegeket a Tpv. 78.§-ának (1) bekezdése szerinti bírságmaximumot nem túllépve határozta meg, e körben jogsértés terhére nem róható. A felperesek magatartása európai uniós források önkormányzati és rendészeti szervek energetikai beruházásához kapcsolódó közbeszerzési eljárások során valósult meg; e magatartás súlyosan felróható, a társadalom értékítéletébe ütköző, a közbeszerzéseken induló vállalkozásoktól elvárt magatartási mércébe ütköző volt.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság az előtte folyamatban volt eljárásban felvetett minden kérdésre részletesen kitért, indokolása alapos és meggyőző volt, a másodfokú bíróság így azzal szemben hiányosságot nem tárt fel. Hangsúlyozza a IV. rendű felperes eltérő szolgáltatással kapcsolatos érveire, hogy a Tpv. rendelkezései a tenderen induló felek közötti minden korlátozó célú kapcsolatfelvételt tiltanak; e körben az eltérő szolgáltatásra utalás irreleváns.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek magatartási módszerét alátámasztó bizonyítékokkal szemben a felperesek megdöntő bizonyítékot nem csatoltak, más ésszerű magyarázatot pedig nem adtak.

Az alperes a felperesi jogsértés(ek)re nem csak következtetett, hanem a magatartás jogsértő hátterét és tartalmát a bizonyítékok alá is támasztják. Ezt a felperesek nem tudták cáfolni, amit alátámaszt a III. rendű felperes „a megegyezés indoka az I. rendű felperes támogatása volt”, a IV. rendű felperes „más jellegű: nem versenytársi, hanem kiíró és ajánlattevő közötti közbeszerzési kapcsolatfelvételre került sor”, valamint a II. rendű felperes azon védekezése, hogy „félreértés folytán mindenki úgy kezelte az ügyet, hogy az I. rendű felperes az ORFK megbízásából járt el”. A felperesek által felhozottak azonban sikerre nem vezettek; az I. rendű felperes a vizsgált tendereken nem volt pályázatkíró. Minderre tekintettel a hivatkozott „más ésszerű magyarázat” mint következtetés a bizonyítékok mérlegelésén alapuló alperesi határozat megdöntését nem eredményezhette.

Mindezek folytán a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján helybenhagyta.

A peresztes felpereseket a másodfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése és 82. § (2)

bekezdése értelmében külön-külön kötelezte az alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére. Az I. rendű felperes első- illetve másodfokú eljárásbéli perköltségének mértéke tekintetében a törvényszék figyelembe vette az I. rendű felperes perbeli aktivitásához köthető alperesi eljárási kötelezettséget, tevékenységet is. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése, és 46. § (1) bekezdése szerint meghatározott mértékű fellebbezési illeték viselésére a másodfokú bíróság a felpereseket a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte.

Budapest, 2016. évi augusztus hó 24. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. a tanács elnöke, előadó bíró, dr. Vitál-Eigner Beáta sk. bíró,
dr. Bacsa Andrea sk. bíró